

38

ZES MAANDEN
IN
ARGENTINA

DOOR

LEOPOLD PROCUREUR

AFGEVAARDIGDE DER VLAAMSCHEN SOCIALISTEN

1889

GENT

DRUKKERIJ J. FOUCAERT, OOSTAKKERSTRAAT, 198

1889

VOORWOORD

De kwestie der landverhuizing, die enkele maanden geleden nog de gansche werkende bevolking bezig hield, want elk gezin telt bijna een lid, verwant of vriend, onder de duizende landgenooten die een beter lot over den Oceaan gingen zoeken, schijnt voor het oogenblik eenigzins te rusten.

Ik zeg te rusten, want het is voor niemand een geheim dat deze stilstand grootendeels te wijten is aan het verlopen zomerseizoen, gedurende hetwelk de werkeloosheid min groot, de armoede min nijpend waren. Het moet ook worden gezegd dat de tijdingen, door vele emigranten aan familie en kennissen gezonden en door onze en andere bladen openbaar gemaakt, er hebben toe bijgedragen om den stroom der landverhuizing te stremmen.

De beweging zal echter hernemen. De schrik der armen, de winter, met zijnen sleep

van werkgebrek en ellende staat voor de deur; dit is de beste bondgenoot der agenten in het aanwerven van landverhuizers. Deze brochure komt dus op tijd en geeft iedereen gelegenheid om met kennis van zaken een oordeel te vellen over de Argentijnsche Republiek, waar zoovele Belgen de armoede van heden, met de hoop van morgen hebben verwisseld.

De inlichtingen die volgen zijn de vrucht van een kort doch gewetensvol onderzoek, eene eervolle taak, mij door de Vlaamsche Socialisten opgedragen.

De gevolgtrekkingen zijn gemaakt niet alleen naar persoonlijke ondervindingen en waarnemingen, maar meer nog naar deze van emigranten, aldaar sinds lang gevestigd en die niet beter vragen dan geheel en al belangloos hunne landgenooten voor te lichten.

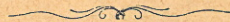
Geene gelegenheid werd verloren om de waarheid op te zoeken, zelfs in de afgelegenste hoeken. Van den aardewerker op de straten, den ambachtsman in het werkhuis, tot den landman op den akker werden gepolst en geraadpleegd. Grieven en lof werden met dezelfde nauwgezetheid aangeteekend.

Wij hebben de innerlijke voldoening van een volbrachten plicht en durven ons vleien,

dat al degenen die met onze raadgevingen hun voordeel zullen doen, er dank zullen voor weten aan onze partij, die, alhoewel over geringe middelen beschikkende, voor geen onderzoek ter plaats terugschrikte, aldus een flink bewijs gevend van loyaliteit en oprechtheid in de belangstelling, door haar het eerst van al aan de emigranten betoond.

* * *

Om ons verslag planmatig samen te stellen achten wij het noodig, eene beknopte schets te geven van het land, zijne zeden en instellingen, alvorens tot de bijzonderheden der landverhuizing over te gaan. Op deze wijze zullen de lezers tragsgewijze met al wat daarvan wetenswaardig is kennis maken en aldus beter in staat zijn te oordeelen over hetgeen er op volgt.

Aardrijkskundige Notas

De Republiek Argentina, gelegen in het zuidelijk deel van Zuid-Amerika, beslaat eene oppervlakte die op 2,835,970 ⁽¹⁾ vierkante kilometers wordt geschat, zijnde ongeveer de gezamenlijke uitgestrektheid van België, Holland, Frankrijk, Duitschland, Zwitserland, Italië, Zweden, Noorwegen, Denemark en de Britsche eilanden (Engeland en Ierland).

Het bevolkingscijfer moet op dit oogenblik niet veel min dan vijf millioen zielen bedragen, daarin begrepen eenige duizenden Indianen, de oorspronkelijke bewoners van 't land, die noordwaarts in de maagdelijke wouden van de Gran-Chaco en zuidwaarts in Patagonië zijn teruggedrongen.

De Argentijnsche Republiek is in 14 provinciën verdeeld, namelijk: Buenos-Ayres, Santa-Fé, Entre-Rios, Corrientes, Cordoba, San-Luis, Santiago-del-Estero, Mendoza, San-Juan, La Rioja, Catamarca, Tucuman, Salta en Jujuy.

De oppervlakte dezer provinciën bedraagt 25,292 vierkante mijlen. Daarbij moet nog worden gevoegd het nationaal grondgebied, begrepen in de Gran-Chaco, Misiones en Patagonië, wier uitgestrektheid op 20,000 vierkante mijlen wordt geraamd.

*
**

De algemeene aanblik van 't land is die eener onmetelijke vlakte van 't Noord-Westen naar 't Zuid-Oosten

(1) In twee verschillende officieele uitgaven, de eene gedagteekend 1876, de andere 1883, wordt de oppervlakte der Argentijnsche Republiek op 4,195,500 v. k. en op 3,027,088 v. k. geraamd.

afdalend. Het wordt begrensd door Brazilië, den Atlantischen Oceaan, Uruguay en Paraguay, de ontzagwekkende bergketen der Cordilleras en door Bolivië.

Men vatte de benaming « onmetelijke vlakte » in den engen zin niet op, want het Argentijnsch grondgebied heeft zijne bergen en heuvelen, maagdelijke wouden met tropischen plantengroei, zoowel als de graszee die men Pampa noemt, zandige vlakten, zilte meeren en bronnen van zoet water.

Een der grootste stroomen der wereld, de Rio Parana, 1500 mijlen lang, doorloopt een gedeelte van 't land en maakt met de nog machtiger Rio de la Plata, 360 mijlen lang en voor Buenos-Ayres niet min dan 14 mijlen breed, en de Rio Uruguay, die 250 mijlen lengte heeft, de voornaamste gemeenschapsmiddelen uit.

De eigenlijke vlakte of Pampa beslaat gansch het Zuid-Oostelijk deel der Argentijnsche Republiek. Geheel deze streek is eene uitgestrekte eentonige grasvlakte, zonder bosschen of anderen plantengroei. Alleen langs de boorden der rivieren en beeken wordt eenig inlandsch struikgewas aangetroffen.

Het Klimaat

Het is een natuurlijk feit dat zulk reusachtig land het klimaat van verschillende werelddeelen bezit, 't is te zeggen dat zoowel het gematigd klimaat van Europa, de verzengende hitte der tropische gewesten, als de vinnige koude der poolstreken er aangetroffen worden. Wij achten het echter overbodig bij die beide uitersten stil te staan en zullen ons liever bezighouden met het klimaat van het centrum des lands, begrepen in onze zending. Dit behoort tot de gematigde luchtstreken. Koude en warmte dooreengenomen heeft men er 17 graden. Gedurende de zomermaanden welke in December, Januari en Februari komen, bereikt de

warmtemeter gewoonlijk 35 en bij uitzondering 40 graden.

De groote hitte duurt een paar uren, van 12 1/2 tot 3 ure 's namiddags. Soms is ze werkelijk onverdraaglijk, maar gewoonlijk is de warmte niet zoo stikkend als bij ons en wordt veeltijds door een onweder, met stortregen, gevolgd door wind, aangenaam verkoeld. Daarenboven zijn de dagen niet zoo lang, en bijgevolg de avonden en nachten, die frisscher zijn, langer. Dagen avondschemering duren slechts een dertigtal minuten. De koudste wintermaanden zijn Juni, Juli en Augusti. Men vergelijke echter die temperatuur niet met deze onzer vinnige winterdagen. Het gebeurt zelden dat de thermometer beneden zero daalt en gewoonlijk gebeurt dit slechts gedurende de nachten, die bijna *altijd*, hetzij tengevolge van mist of wind, eer koud dan frisch zijn. Einde Augusti, in September en October, wordt soms een *pampero* waargenomen, een scherpe, forsche wind, aldus genaamd naar de Pampa, de uitgestrekte grasvlakte waarover hij waait. Gewoonlijk volgen daarop schoone dagen.

Op het vlakke land is sneeuw totaal onbekend. De kruinen der bergen tot de Cordilleras behoorend en die zich in de wolken verliezen, blijven daar alleen niet van verschoond. Deze zijn met eeuwigdurenden sneeuw bedekt.

Hagel en lichte vorst, sterk genoeg om de vruchten in hunne weeke groeiperiode te knakken, behooren niet tot de zeldzaamheden en zijn geduchte vijanden der landbouwende bevolking.

Het gemiddeld getal der zware regendagen bedraagt ongeveer 40. Langdurige droogten komen dikwijls voor op sommige plaatsen. Aan den landbouwer baart het klimaat ongeveer dezelfde zorgen als bij ons. Voor den handswerkman, die zijn brood in de open lucht verdient, is het boven het onze te verkiezen.

Over 't algemeen genomen is het gezond en een Europeaan kan er zich zonder moeite aan gewennen, zelfs zonder zijne gewoonten en gebruiken gevoelig te

veranderen. Het sterftcijfer is 1 op 52 inwoners (1). Buiten de pokken, waarvan zeer vele personen de sporen dragen, eene ziekte die veel in hevigheid is verminderd en langzamerhand verdwijnt, dank aan de steeds meer in gebruik komende vaccine, heerschen er geene inlandsche besmettende ziekten. Het moet worden gezegd dat de cholera en gele koorts er reeds een paar malen verschenen zijn, maar deze kwalen zijn niet inheemsch; zij werden er ingevoerd, zooals het overigens ook in Europa gebeurde. Dit kan worden vermeden door eene strenge waakzaamheid en reinigingswerken. Daaromtrent schijnt Buenos-Ayres op den goeden weg te willen wandelen; door het bouwen van gezonde werkmanswoningen.

Elke Europeaan betaalt gewoonlijk zijn tol aan het Zuid-Amerikaansch klimaat. Men wordt namelijk in den eersten tijd van het verblijf aldaar gekweld door krevelingen, eenigszins gelijkend aan de bij ons bekende «tingelkoorts» maar veel min hevig en zoo onschadelijk als onaangenaam.

Wij hebben gemeend over dit onderwerp eenigszins te moeten uitwijden, daar dit met betrekking op de landverhuizing van het hoogste belang is.

Politieke Instellingen

De basis van den Argentijnschen regeeringsvorm is federatief-republikeinsch, overeenkomend met het Zwitserssch stelsel. Elke der 14 provinciën is onafhankelijk de eene van de andere. Zij hebben eene afzonderlijke constitutie, binnen de palen der grondwet van de geheele natie en voorzien in het gerechtelijk bestuur, het municipaal regiem en het lager onderwijs. De provinciën kiezen ook hun gouverneur, de vertegenwoordiger van

(1) Dit cijfer dagteekent van 1883. In Frankrijk is het sterftcijfer 1 op 41 inwoners; in Engeland 1 op 40; in Duitschland 1 op 36; in Italië 1 op 33; in Spanje 1 op 38 inwoners.

het nationaal gouvernement, hunne fonctionnarissen en wetgevers, deze laatste bij enkele meerderheid van stemmen en in verhouding van één afgevaardigde op 20,000 inwoners.

Een Senaat bestaande uit twee leden per provincie, alsook twee afgevaardigden der federatieve hoofdstad (Buenos-Ayres) maakt met de Kamer der afgevaardigden de nationale wetgevende macht uit.

Eene wet regelt de samenstelling van het kiezerkorps. Deze gebeurt ongeveer op dezelfde wijze als voor de Senaatskiezingen in Frankrijk. In het kiezerskorps wordt een klein getal burgers aangewezen die op hunne beurt de wetgevers kiezen (1). Wij zullen de gelegenheid hebben hierop terug te komen, even als op een paar andere punten, betrekking hebbende op de politieke instellingen.

De zesjaarlijksche kiezing van een voorzitter (2) der Republiek, geschiedt op de volgende wijze: Elke provincie en de hoofdstad kiezen in eene enkele stemming een getal kiezers, gelijk aan het dubbel van 't getal Kamer- en Senaatsleden. Deze kiezers vereenigen zich vier maanden voor 't openvallen van 't voorzittersambt in de hoofdstad van elke provincie en stemmen bij middel van twee afzonderlijke lijsten, de eerste met den naam van een voorzitter, de andere met dezen van een ondervoorzitter. Het Congres (Kamer en Senaat) maakt de uitslag bekend en bekrachtigt of vernietigt de stemming.

De voorzitter vertegenwoordigt de uitvoerende macht; hij wordt bijgestaan door vijf verantwoordelijke ministers of staatssecretarissen.

(1) In den provintialen raad van Buenos-Ayres werd laatst voorgesteld het kiesrecht te verleen aan allen, zonder onderscheid, welke lezen en schrijven kunnen. Het voorstel werd bestreden en verworpen maar zal eerlang weer op het tapijt komen. Er is bres geschoten.

(2) Het onderhoud van den voorzitter kost ongeveer 300,000 fr. 's jaars, of meer dan 3 miljoen min dan dat van Leopold II.

De rechterlijke macht bestaat uit een hooger gerechtshof, samengesteld uit vijf raadsheeren en een procureur-generaal. Zij worden benoemd door den voorzitter met toestemming van den Senaat.

De Grondwet.

De Argentijnsche grondwet bevat de volgende bepalingen die voor de vreemdelingen van belang zijn :

Al de bewoners der natie genieten de volgende rechten : werken, handeldrijven en verzoekschriften aan de overheden te richten; in de Argentijnsche Republiek te komen, te verblijven, te reizen en ze te verlaten; hunne gedachten bij middel der drukpers te openbaren zonder aan eene censuur onderworpen te zijn; hunne eigendommen te gebruiken en er over te beschikken; zich met een nuttig doel te vereenigen, hun godsdienst vrij te beoefenen, te onderwijzen en te leeren.

Er bestaan geene slaven; deze die bestonden werden bij de afkondiging der Constitutie vrij gemaakt. Allen handel in menschen is eene misdaad, waarvoor de schuldigen en overheden die het toelaten gestraft worden.

De Argentijnsche natie erkent noch voorrechten van bloed of geboorte. Er bestaan noch uitzonderlijke rechten op de algemeene wet, noch adeltitels. Al de bewoners zijn gelijk voor de wet en kunnen tot de openbare bedieningen geroepen worden, zonder andere inachtneming dan geschiktheid.

De gelijkheid is de basis der belastingen en openbare verplichtingen. De eigendom is onschendbaar en geen enkel bewoner der Argentijnsche Republiek kan van het zijne worden beroofd, tenzij door eene gerechtelijke uitspraak op de wet gesteund.

Geen enkel gewapend korps kan eischen doen gelden of welkdanige hulp vergen.

Geen enkel bewoner van 't land kan zonder vonnis worden veroordeeld, noch gedwongen worden tegen

zichzelf te verklaren. Slechts op bevel der bevoegde overheid kan hij aangehouden worden.

De vreemdelingen kunnen na twee jaren verblijf in de Republiek worden genaturaliseerd, zonder echter daartoe te kunnen gedwongen worden. Elkeen mag zijne nationaliteit behouden.

Buiten de kosten van gezegeld papier, bezoldiging der advokaten, procureurs, enz. is de gerechtsproceduur kosteloos.

Het Leger.

Het werkdadig leger der Argentijnsche Republiek bestaat uit ongeveer 8000 manschappen, grootendeels vrijwilligers en door misdrijven tot den militairen dienst veroordeelde *gauchos* en kleurlingen. Door de samenstelling alleen is het te begrijpen dat deze troepen juist geene toonbeelden zijn van orde en tucht, ⁽¹⁾ maar 't is een feit dat zij hun proefstuk hebben gedaan in zake van dapperheid, waar het er op aankwam de onafhankelijkheid des lands te verdedigen.

Een gedeelte van deze soldaten bewaakt de grenzen tegen de invallen der Indianen, terwijl anderen in het binnenland als politiemannen dienst doen. De meesten dezer gasten zijn alles behalve sympathiek en boezemen meer wantrouwen dan vertrouwen in.

De eigenlijke legermacht bestaat echter in de gewapende-natie, die onder de benaming van nationale garde in oorlogstijd 35,000 mannen sterk is. Alle Argentijnen of zonen van vreemdelingen in Argentina geboren, zijn verplicht zich voor de verdediging des vaderlands en

(*) Men verhaalde mij in eene kolonie der provincie Entre-Rios het volgende :

Telkens dat de politie-commissaris, vergezeld van een paar soldaten, zijne regelmatige ronde in de omliggende dorpen deed, verdwenen en even regelmatig 's nachts te voren een paar paarden van een of anderen eigenaar. Iedereen beschuldigde de soldaten van dit misdrijf.

der grondwet te wapenen. Geen voorloopigen leertijd wordt daartoe vereischt.

Het legerbudget bedraagt ongeveer 30,000,000 frs.

De Godsdienst

De Argentijnsche regeering ondersteunt den Roomsche katholieken godsdienst. Op het budget wordt daartoe jaarlijks ongeveer een millioen franks gebracht; daarbij soms nog ondersteuning voor bouwen en herstellen van kerken en kapellen.

Oppervlakkig gezien schijnt de geestelijkheid niet zoo invloedrijk te zijn, dan men wel in een land dat zoolang door Spanje overheerscht werd, zou verwachten.

Een paar jaren geleden teekende Roca, de toenmalige voorzitter der republiek, een bevel, waarbij de pauzelijke gezant vier-en-twintig uren tijd kreeg om het Argentijnsch grondgebied te verlaten. De nuncius had zich veroorloofd de regeering in betrekking met den godsdienst aan te randen. Korts geleden stemde de wetgevende Vergadering op voorstel der regeering de volkomen wettelijkheid van het burgerlijk huwelijk.

Eenige invloedrijke persoonlijkheden, o.a. M. Francisco Seeber, de huidige voorzitter van den gemeenteraad van Buenos-Ayres zijn warme voorstanders der scheiding van kerk en Staat.

De Financiën

De finantieele toestand van 't land mag op dit oogenblik juist niet schitterend genoemd worden, iets wat noodwendig op den algemeenen welstand drukken moet. Eene der grootste redenen daarvan is de overdrevene schuld der Republiek aan Europeesche en voornamelijk aan Engelsche bankhuizen. Zonder nog te spreken van waarborgen tot 7 o/o beloopend aan iijzerenwegcompagniën, werden buitensporige leeningen

aan nog buitensporiger intresten jaren geleden aangegaan, die thans de beste krachten der natie opslorpen.

Wij zijn veel te weinig financier, om in al die kwestieën van leeningen, omzettingen, uitgifte van bankbiljetten, het stijgen en dalen van den goudkoers en meer andere konkels klaar te zien. De lezers tot welke wij ons wenden verkeeren zeker wel in 'tzelfde geval. Een feit staat echter vast, namelijk: dat van de waarde van den uitvoer naar Europa, b. v. op 12,000,000 p. st. of 300,000,000 franks geschat, 2/3 aan intresten worden betaald voor in Europa aangegane leeningen.

Voor eene leening van 5,000,000 piasters, in 1822 aangegaan werden tot hiertoe 7,200,000 piasters intrest betaald en nog bedraagt de schuld 2,300,000 piasters, of 100 o/o intrest, noch min noch meer! De voorgangers der geldbarons van heden, hadden er een handje van om eene natie zelfs in een volgend nakomelingschap te pluimen. Dit waardig baantje wordt door een handsvol speculateurs die zoowel te Londen, als te Buenos-Ayres tronen, even waardig voortgezet.

Einde 1886 bedroeg de geheele zoo binnen- als buitenlandse schuld der 14 Argentijnsche provinciën, 234,000,000 piasters of 1170 millioen fr. Per inwoner berekend komt dit op ongeveer 250 fr. (1).

Van dezen toestand, die nog verergerd wordt door mangel aan evenwicht in de budgetten der meeste provinciën, wordt misbruik gemaakt door beursschacheraars, welke het land zijn crediet ondermijnen, naar willekeur den goudkoers doen dalen en stijgen en in dit laatste geval fortuinen winnen, door op een gegeven oogenblik aan de naïven te koopen en aan de vreesachtigen te verkoopen. Deze parasieten worden overal gevonden en dagteekenen overigens van gister niet, want reeds in 1801 zegde het Fransche staatsraadslid Reynauld de Saint-Jean d'Angelis de volgende bekende woorden:

(1) In andere landen is de schuld per inwoner berekend nog grooter. Voor Engeland bedraagt dit 550 fr., voor Frankrijk 600 fr. en voor Italie 450 fr.

« Al de handelsbeurzen bieden het ontmoedigend schouwspel aan der mengeling van geleerde en recht-schappen mannen, met eene massa wissel- of handels-agenten, die slechts nood hebben voor neiging, voor gids begeerigheid, voor onderwijs de lezing van aankondigingen, voor teugel het gerecht en voor toevlucht de vlucht of het bankroet.

Het openbaar en bijzonder krediet wordt in zijne vlucht gestremd, in zijne uitbreiding belet, door de samenstelling der schandige en schrikbarende massa beursagenten, die, te Parijs als in de departementen, zich als schatters der koersen aanstellen, door te verkoopen en te koopen hetgeen zij niet bezitten, misschien hetgeen niemand bezit, hetgeen zij weten niet te kunnen leveren, en zeker niet te kunnen betalen; zij dringen zich op tusschen den waren verkooper en den waren kooper en hinderen, belemmeren, schaden en wurgen handelszaken van allen aard. »

De inkomsten (1) des lands worden niet altijd zóó besteed, als bij dergelijken finantieelen toestand wel past. Wij vragen ons af of uitgaven als 85,000 nat. voor eene reis van den voorzitter naar Montevideo, eene nog grootere som voor de reis van den voorzitter der Republiek Uruguay naar Buenos-Ayres, 60,000 nationalen als subsidie voor de opera en 40,000 nationalen voor de Poldeama-Schouwburg, enz., enz., geene betere bestemming zouden kunnen vinden.

(1) De voornaamste inkomsten des lands bestaan in inkomende rechten, die in 1888 op 38,900,000 nationalen werden geschat. Op sommige artikelen wordt van 2 tot 70% betaald. Onder voorwendsel van den smokkelhandel te vreezen zijn de rijke artikelen, juweelen, enz., het minst belast en de artikelen welke in de werkende klas de grootste verbruikers vinden, het meest; van daar dan ook hunne duurte.

Het Onderwijs

Wie zou denken dat eene Zuid-Amerikaansche Republiek ons het voorbeeld zou geven van het verplichtend onderwijs? Deze bepaling, zoo gewichtig voor de opvoeding des volks, is in het wetboek der meeste Argentijnsche provinciën ingeschreven. In de praktische toepassing ontmoet men echter vele moeilijkheden, dank aan den onwil en onverschilligheid van vele ouders, welke verkiezen hunne kinderen, zooals zij wellicht vroeger, in onwetendheid te laten opgroeien. Als verschooning wordt door sommigen de groote afstanden ingebracht, tusschen de scholen en hunne woningen, afstanden die zij niet te groot vinden om des zondags te paard naar de kerk te rijden.

Zeker levert het schoolgaan der kinderen in een zoo uitgestrekt land, waar de menschelijke woningen wijd en zijd verspreid zijn, talrijke bezwaren op, maar met goeden wil en eenige opofferingen kan men die best te boven komen.

Ik herinner mij dat in eene kolonie van (Santa-Fé) 60,000 nationalen werden beschikbaar gesteld voor eene nieuwe kerk te bouwen, eene som waartoe de katholieke kolonisten het meest hadden bijgedragen. Er bestaat echter groote reden om aan hunne vrijgevigheid te twifelen, indien het er b. v. zou op aankomen de noodige fondsen bijeen te brengen om eene school te bouwen, daar waar de kinderen te huis blijven, omdat deze van 't centrum te ver verwijderd is.

Zij betaalden 160 piasters per maand als loon aan hunnen pastoor, met « extratjes » woning enz. en zouden ongetwijfeld kniezen op het loon van den onderwijzer, wiens ambt zooveel schooner en noodzakelijker is. Ik haal dit voorbeeld aan niet omdat het onderwijs in deze kolonie meer te wenschen laat dan in andere koloniën, maar om aan te toonen dat ook daar zooveel schoon geld wordt verkwist om een godsdienst te steunen van onwetendheid en bijgeloof.

In 1883-1884 werd berekend dat 500,000 kinderen den ouderdom hadden om school te gaan. Daarvan waren slechts 4 o/o als leerlingen ingeschreven.

In 1886 bestonden in de Argentijnsche Republiek reeds 1935 openbare scholen met 3793 onderwijzers en 151,000 ingeschreven leerlingen; daarbij nog 757 bijzondere scholen met 1580 onderwijzers en 42,000 ingeschreven leerlingen, of een gezamenlijk getal van 2,726 scholen, 6,214 onderwijzers, waaronder 2,845 vrouwen en 201,000 ingeschreven leerlingen.

Het cijfer der schoolgaande kinderen is in den laatsten tijd echter aanzienlijk vermeerderd. Men berekent dat het zelfs moet verdubbeld zijn.

Te Villaguay vond ik voor eene bevolking van 3000 zielen niet min dan vijf scholen, daarin begrepen de twee scholen der belgische kolonie, waar de lessen beurtelings dag om dag worden gegeven, nu eens in het eene dan in het andere lokaal; op die wijze hadden de kinderen die in de nabijheid van een der twee scholen wonen, slechts alle twee dagen het ongemak ver te moeten loopen, of liever rijden, want al die bengels rijden er te paard heen.

Het schoolprogramma wordt van de Europeesche opvoedingswijze afgekeken. De fröbelmethode wordt er gevolgd. Evenals bij ons is het programma overladen. Dit der meisjesschool te Villaguay bevatte o. a. de volgende punten: aardrijkskunde, spaansche taal, geschiedenis des lands, geschiedenis van Spanje, natuurlijke historie, gymnas, delfstofkunde, declamatie, schrijfkunst, gezondheidsleer, rekenen, zingen, lezen, plantenkunde, zedeleer en handwerk.

Kunnen al deze verschillende vakken bij een dagelijkschen schooltijd van 5 1/2 uren met vrucht worden aangeleerd? Dit valt grootelijks te betwijfelen. Men wil van kinderhoofden eene wandelende encyclopedie maken, terwijl men slechts in de meeste gevallen er in gelukt hen het een met het ander te doen verwarren.

Laat ons echter niet te veeleischend zijn en bekennen

dat het nog beter zoo is, dan het onderwijs te verwaarloozen, zooveel te meer daar wij naar proeven, persoonlijk genomen, hebben kunnen bestatigen dat de uitslagen voldoende zijn.

Wij hebben tot hertoe slechts van de scholen in het binnenland gesproken; wij kunnen echter die der steden niet stilzwijgend voorbijgaan. Elke stad afzonderlijk behandelen zou ons te ver leiden; wij moeten ons dus bepalen bij eenige woorden over dezen van Buenos-Ayres, die voorzeker op den eersten rang staan.

De hoofdstad bezit op dit oogenblik 67 opvoedingsgestichten, waarvan vele echte monumenten zijn.

Zij beslaan eene oppervlakte van 81,794 vierkante meters en vertegenwoordigen eene waarde van negen millioen, drij honderd zestien duizend, honderd en vijf nationalen, of in ronde cijfers 30 millioen frank! (1)

Indien men ze allen naast elkander moest plaatsen, zouden zij eene straat vormen van een kilometer lang.

Hierbij zijn nog niet gerekend de italiaansche, fransche, duitsche en engelsche scholen, door de te Buenos-Ayres verblijvende vreemdelingen dezer natiën gesticht. In deze laatsten is de studie der landstaal (het spaansch) en de nationale geschiedenis, van wege de regeering verplichtend.

De openbare onderwijsgestichten zijn over 't algemeen beter dan de bijzondere, te oordeelen naar de uitslagen der examens, welke door officieele en bijzondere professoren geoordeeld worden.

De geheele begroting van onderwijs in de Argentijnsche Republiek bedraagt 4,000,000 nationalen, waarvan slechts een deel door de regeering wordt bijgedragen. De hoofdstad en elke provincie heeft een eigen schoolbudget, dat soms de helft der opbrengst van de grondbelasting bedraagt.

De vooruitgang in zake van onderwijs is vooral te

(1) Deze cijfers geven een gedacht van de grondprijzen te Buenos-Ayres.

danken aan de pogingen van een der gewezen voorzitters der Republiek, generaal Domingo Sarmiento, thans overleden. Deze populaire man had onder meer andere verdiensten deze van het bewind te hebben neergelegd, armer als toen hij het in handen had genomen. In Zuid-Amerika is dit zoowel als in Europa betekenissvol en zeldzaam.

Argentijnsche Typen en Zeden.

Weinige landen hebben eene meer gemengde bevolking dan de Argentijnsche Republiek. Op het tijdstip van de verovering des lands door de Spanjaarden (1526) bestonden de bewoners uit veeltallige stammen, bijna zoo verscheiden van uiterlijk en lichaamsbouw als van zeden en gebruiken. Deze stammen vermengden zich met de Spanjaarden en hunne afstammelingen en later met de negers, die er tijdens den bloeitijd van den hatelijken handel in afrikaansche zwarten, met ganschescheepsvrachten werden heengevoerd, om ten voordeele der overwinnaars den zwaarsten arbeid te verrichten.

Daarbij kwamen nog de minder talrijke Europeanen van verschillende natiën, avonturiers van allen aard, door de natuurlijke rijkdommen des lands aangetrokken. Uit die mengeling is eene natie geworden, die zoowel de goede als slechte eigenschappen der voorouders heeft overgeërfd, maar als voornaamste karaktertrekken de spaansche zeden en gebruiken heeft bewaard.

Het eigenlijke typenpaar des lands is de *gaucho* en de *china*, in wier donkere bruine trekken men zonder moeite de indiaansche afstamming terug vindt. De eerste maakt niet veel werk van zijne borstelige pikzwarte haren, die hem ver op het voorhoofd groeien, maar de tweede besteedt hare beste zorgen aan de lange en zware vlechten welke haar op den rug hangen.

De jongens zoowel als de meisjes zijn vroeg volwassen. In het binnenland kan men menige huisvrouw en moeder vinden die nog de vijftien jaren niet bereikt

heeft. De meesten huwen op eene gansch primitieve wijze. Als zij daartoe de noodzakelijkheid gevoelen gaan zij de ouders spreken van het meisje hunner keuze. Bij toestemming wordt de bruid naar de *rancho* van den bruidegom geleid. Als 't er af mag wordt voor die extra-gelegenheid een rund geslacht, dat met huid en al aan de spit wordt gebraden. Dit smaakt zeer lekker. De vrienden en verwanten worden aan dezen feestdich uitgenoodigd. Daarna wordt er wijn gedronken op de gitaar getokkeld en ten slotte gedanst. Daarmede is de huwelijksplechtigheid voltrokken. Het gebeurt niet altijd dat men zoovele complimenten maakt ⁽¹⁾.

In de armzalige *rancho's* (hutten uit klei en hout gemaakt) altijd zonder schouw, dikwijls zonder venster, welke deze lieden in het binnenland bewonen, kan de vermoeide reiziger altijd eene plaats aan den disch en een hoekje bekomen, waar hij uitgestrekt op zijn *recado* (rijzadel uit leder en schapenvachten bestaande) rustig en veilig den nacht kan doorbrengen. De gastvrijheid wordt bij hen in eere gehouden.

De *gaucho* is matig. Een stuk *puchero* (soepvleesch) of eene snede *asado* (over de asch aan de spit gebraden ossenvleesch) maakt zijne dagelijksche voeding uit. Zijn geliefkoosden drank is *maté*, een soort van thé afkomstig uit Paraguay, die met kokend water in eene holle vrucht wordt opgelengd en door een metalen buisje wordt opgezogen. Deze thé schijnt voor hen, zooniet

(1) Terwijl ik mij te Villaguay (Entre-Rios) bevond, werd een *gaucho* aangenomen om voor de aldaar in aanbouw zijnde fabriek van scheikundige voortbrengselen der heeren Van Humbeeck en Cie hout te hakken. Dit moest gebeuren op een uur afstand ongeveer van de *pueblo* (dorp). Daar hij ter plaats gedurende eenigen tijd moest wonen, had hij zijne voorzorgen genomen. Op een paar uren wordt eene hut van takken gebouwd; daartoe had hij dus niet veel noodig. Zijne dertienjarige netjes opgesmukte « vrouw » vergezelde hem, alsook een kok van 9 jaren oud, met het keukengerief, eene pan, een *asador* (braadspit) en een matéketteltje. De « expeditie » werd natuurlijk te paard gedaan.

eene verkwikkende, dan toch eene hongerstillende eigenschap te bezitten.

De huis- of liever hutbaas zal niet nalaten de maté aan vriend of vreemdeling die zijne kluis bezoekt, aan te bieden. Hetzelfde tuig gaat dan van mond tot mond en vervangt de *calumet* (vredepijp) der Indianen. Weigert men de maté, dan kan men er niet op rekenen de gratie van den aanbieder te winnen, integendeel.

Een groot getal *gaucho's* zijn veedrijvers of *peons* op de *estancias* (veekweekerijen). Schoon zijn zij voorzeker niet, maar slank en buigzaam als eene veer. Het zijn voortreffelijke ruiters; op zijn klein maar vlug en moedig paard gezeten, de *lazzo* (eene uit leder gevlochten ongeveer twintig meters langen riem, die in een strop eindigt) aan de zijde, en de pampa voor zich waar de kudden grazen, gevoelt de *gaucho* zich in zijn element.

Met eene bewonderenswaardige behendigheid slinger hij op grooten afstand de weerspannige of vluchtende dieren den strop om hals of pooten, om, hetzij hen bij de kudde terug te brengen, of hen aan den slachter over te leveren.

Vele kolonisten gebruiken de *gaucho's* als ossendrijvers, waarin zij ook veel kundigheid aan den dag leggen. Men moet met eigen oogen hebben gezien welke moeite en geduld er noodig zijn om een paar *novillo's* (jonge ossen) voor de eerste maal den nek onder het juk te doen buigen en den ploeg, naar willekeur van den gelijder, door den steenharden grond voort te slepen.

Na het werk het vermaak. In elke hut, hoe arm ook, wordt eene gitaar gevonden, waarmede de *gaucho's* avonds voor de deur op zijne hurken gezeten, zijn zacht en eentoonig gezang begeleid. Meestal improviseert hij zijne liederen en sommigen geven daarin bewijzen van eene rijkheid aan woorden en muzikaal gevoel, welke men bij deze ongeleerde lieden niet zoeken zou. Geene gelegenheid wordt verloren tot den dans, waarbij de duimen en wijsvingers als *castagnetten* (klakkers) dienst doen.

De *gaucho* is even als de Argentijnen in 't algemeen verzot op *carreras* (paardenkoersen). Hanengevechten zijn hem ook een welkom schouwspel. Niets is karakteristieker dan de paardenkoersen in 't binnenland. De « jockeys » zitten bijna naakt en zonder zadel te paard. Hunne beenen omklemmen als tangen den buik der paarden, die in de meeste gevallen slechts eene koord als breidel hebben. In duizelingwekkende vaart snellen zij voorwaarts, op de hielen gevolgd door *al* de toeschouwers, eveneens te paard, die door schreeuwen en gillen de concurrenten aanmoedigen.

Zonder op sterke dranken verzot te zijn is de *gaucho* toch juist geen vijand van een glasje *cana* (inlandschen genever uit suikerriet vervaardigd). Heeft hij eenige glaasjes binnen, dan is hij te duchten.

Hij wordt twistzoeker en valsch, en niet zelden verlaat zijn breed mes, dat hem nooit verlaat, de lederen schede, om, hetgeen hij in zijne beeldrijke taal noemt, een paar knopgaten in 't vel van zijnen tegenstrever te maken.

De dronken *gaucho's* van natuur weinig den dood vreezend, aanzien dit misschien als eene reden om weinig spel van 't leven van anderen te maken.

De *gringo's* (spotnaam aan de vreemdelingen gegeven), handelen in zulke gevallen voorzichtig door zich uit de voeten te maken, of nog beter de *pulperias* (herbergen-magazijnen) waar het kaartspel gewoonlijk aanleiding geeft tot zulke tooneelen, in het geheel niet te bezoeken.

Eene andere type, niet min belangwekkend, is de meer beschaafde Argentijn der steden, tot de bourgeoisie behoorend. Eer klein dan groot van gestalte, lichtbruine gelaatskleur, zwarte haren en oogen, zie daar wat het fysiek aangaat. Over 't algemeen is hij verstandig en eenigszins geslepen. Zeer beweegbaar zijnde kan hij over de minste onderwerpen met een vuur redeneeren, waarvan men verwondert staat. De woorden vloeien hem bij zulke gelegenheid uit den

mond, want hij heeft een zeer groot gemak om zich uit te drukken. Het schijnt wel dat in elk Argentijn een stuk van een redenaar steekt. De vloeiende spaansche taal leent zich daartoe opperbest.

Allen zijn min of meer financier en politiker, twee zaken, die even als zoowat overal onafscheidbaar zijn. De *remates de terrenos* (verkoopingen van grond) nemen een groot deel van zijn tijd in beslag. De verkoopzalen zijn zoo talrijk als bij ons de bakkerswinkels en het gebeurt meer dan eens dat een stuk grond op een paar uren twee of driemaal van eigenaar verwisselt, zonder dat zelfs de eigendomstitels zijn toegekend. Eene ongehoorde speculatie wordt daarin gedreven. Met de steeds toenemende landverhuizing en de klimmende behoefte aan woningen verklaart dit de geheele kwestie der hooge prijzen, zoo van grond als van huurwaarde (1).

In het maken van reklaam is de Argentijn zeer vindingrijk. De Noord-Amerikanen zouden zelfs bij hem ter school mogen gaan. Bij eene verkoop van gronden aan het uiteinde of een paar uren van de hoofdstad, wordt niet zelfden, hetzij tramways, rijtuigen of zelfs bijzondere treinen ter beschikking der liefhebbers gesteld. Vlaggen in vorm van affichen versieren de voertuigen, waar daarenboven eenige muzikanten in plaats nemen. Ter plaats wordt eten en drinken bezorgd aan allen die maar lust hebben. De *rematador* (verkooper) zal wel zorgen dat het gelag op de rekening van den kooper komt.

In de politiek zijn de Argentijnen hartstochtelijk.

(1) In Mei 11. werd te Buenos-Ayres aan den eigenaar van een stuk grond, gelegen in het centrum, (Esquina Rivadavia en Florida) 4500 fr. per vk. vare of 0,75 vk. m. aangeboden. Hij sloeg het aanbod af, als zijnde beneden de waarde. Twee jaren geleden kocht dezelfde eigenaar den grond aan 1000 fr. de vierkante vare. De prijs was dus op 2 jaren tijds vervijfdubbeld. Zulks is geheel en al onzinnig, daar de prijzen der gronden, gelegen langs den boulevard des Italiens te Parijs, de City te Londen of Brodway te New-York zelfs zulke buitensporige hoogte niet bereiken.

Eigenlijke staatkundige en scherp afgeteekende partijen zijn nog in vorming. Eerst en vooral zijn zij Argentijnen en dan aanhangers van deze of geene naam die min of meer populair is.

Politieke agitatieën vinden daarin voornamelijk hunnen oorsprong. Hunne vaderlandsliefde grenst aan chauvinisme. Het is wonderlijk hoe de meest vijandige bladen waarvan sommigen tegenover elkander juist als geene voorbeelden van gematigheid kunnen doorgaan, eensgezind zijn als hun land hetzij in Europa of in de overige Republieken van Zuid Amerika aangevallen of in zijn krediet bedreigd wordt.

Bij kiezingen blijft de wet in vele gevallen eene doode letter. De partij die zich het sterkst waant en over de meeste macht- en dwangmiddelen beschikt, behaalt gewoonlijk de meerderheid (1). Dit hebben de Argentijnen zeker van onze politiciers afgeleerd.

Aan dezen toestand zal nog zoo gauw geen einde komen, daar de europeanen, zelfs de invloedrijke, zich liever in die politieke intriguen niet bemoeien, ten minste als hunne geldelijke belangen niet in 't spel zijn; in dit geval huilen zij natuurlijk met de wolven.

(1) Het volgende kan als een staaltje dienen hoe de kiezingen soms in 't binnenland gebeuren; voor de echtheid sta ik in:

Te Y..., in de provincie Entre-Rios, moest eene kiezing plaats hebben voor een wetgever. Twee kandidaten stonden tegenover elkander, die beiden in hunne vrienden wakkere aanhangers vonden.

Een vriend van den kandidaat die wij X... zullen noemen, was eigenaar van een vaartuig, dienende als overzetboot om de reizigers over eene rivier te brengen. Het toeval wilde nu dat vele kiezers van deze boot moesten gebruik maken om zich ter plaats te begeven waar de stemming plaats had.

De veerman zag daar eene prachtige gelegenheid in om zijn vriend, den kandidaat X. van dienst te zijn. Telkens zich een kiezer aanbod om te worden overgezet en die bekend stond als tot de tegenstrevers van X. te behooren, werd hij zonder complimenten wandelen gezonden. De veerman had geen boot voor hem. De aanhangers van X. werden integendeel aan den oever op een stuk *asado* onthaald en kosteloos overgezet.

Kandidaat X. werd bijna met algemeene stemmen als gekozen uitgeroepen en met vuurwerk en serenaden vereerd!

Dit belet gelukkiglijk niet dat de tijd van eene halve dozijn revoluties per jaar, veroorzaakt door avonturiers die zich tot dictator wilden verheffen, voor goed voorbij is. Er bestaat eene regeering die, al laat zij nog veel te wenschen, toch stabiel is.

Redelijker wijze kan men niet beters verwachten van eene jonge natie, nauwelijks opgestaan uit eene twee en half eeuwen lange spaansche overheersching, een lang tijdperk van inwendige verscheuringen, gevolgd door een bloedige dictatorschap dat niet min dan 17 jaren duurde.

* *

De grondtrek van het Argentijnsch karakter wordt wonderwel in twee veel in gebruik zijnde spreekwoorden weergegeven; deze zijn *manana* (morgen) en *quien sabe* (wie weet). Met een onnavolgbaar flegma worden deze gezegdens elk oogenblik te pas gebracht. Het is vooral wanneer men met de bureelen de openbare besturen te doen heeft dat *manana* en *quien sabe* in toepassing worden gebracht. Het beste is in dit geval zich met eene groote dozis geduld te wapenen, en filosofisch te denken zooals de meesten in dit geval doen: wij zijn in 't land van *manana*.

De vrouwen, die ter loops gezegd, over 't algemeen beminnelijk en lief zijn, zijn zoowel met de *mananaziekte* behebt als de mannen. Dit is overigens een karaktertrek die grootendeels in de zorgelooze traagheid der spaansche natie, waaraan zij ook hunne schoone zwarte oogen te danken hebben, wordt weergevonden.

Met al dat worden de vreemdelingen in Argentina zooniet geerbiedigd dan toch goed gezien.

Wij weten niet of dat dit alleenlijk gebeurt omdat men ze noodig heeft, maar 't is een feit dat elke vreemdeling die achterswaardig is, zich niet over beleefdheid en vriendelijkheid der Argentijnen heeft te beklagen.

Bescherming van den Arbeid.

De wetgeving op den arbeid is zoo goed als nul. De weinige bepalingen daaromtrent in het wetboek sommi-ger provinciën opgenomen, zijn juist niet in 't voordeel der arbeiders. Zoo bestaat b. v. te Cordoba een reglement, waarbij de werklieden 30 dagen op voorhand hunnen patroon moeten verwittigen, wanneer zij den arbeid willen verlaten.

Een groep Belgische arbeiders, metsers, aardewerkers enz., waaronder vele Gentenaars, voor rekening werkend van een Belgisch ondernemer, weigerden zich aan dit reglement te onderwerpen en staakten den arbeid. Zij waren van zulke reises, werkboekjes enz. te Gent te huis gekomen, zegden zij.

De patroon ging zich bij de politie beklagen, inbrengende dat hij ten gevolge dezer staking zijne verplichtingen niet kon vervullen.

Dit had voor onmiddellijk gevolg dat gansch de groep werkstakers een paar dagen achter slot werd gezet, om hen tot « betere » gedachten te brengen!

Het reglement is regelrecht tegen werkstakingen gericht, maar kan volgens de wet natuurlijk niet worden toegepast als er b. v. kwestie zou zijn van loonsvermindering.

De toepassing van dit reglement is gelukkiglijk — voor wat afzonderlijke personen aangaat — zoo goed als onmogelijk, daartoe is alles nog veel te primitief.

In dezelfde stad werd laast een politie-edikt afgekondigd, zoogezegd om het bedelen te voorkomen. Daarin werd bepaald dat elke gezonde man, vijf dagen zonder arbeid en zonder middelen van bestaan zijnde, voorloopig achter de grendels zou worden gezet. Met dergelijk brutaal politie-reglement, zou men bij ons wel dagelijks honderde werkelloze arbeiders kunnen opsluiten, maar te Cordoba is daar gelukkiglijk geen gevaar voor. Moet men soms ook van stiel veranderen en ziet men er kantoorbedienden die de tafel dienen, werk is er gelukkiglijk genoeg.

Wij moeten doen opmerken dat de provincie Cordoba het meest reactionnair is van allen. De geestelijkheid is er het machtigst. Deze wetten worden dus direkt door de katholieken ingegeven. Dit feit verdient in aandacht te worden genomen.

Wordt er iets gedaan dat de bescherming van den arbeid of van den arbeider nabij komt, dan is het door de stad Buenos-Ayres. In betrekking met de arbeiderswoningen, wier behoefte zich dagelijks meer en meer doet gevoelen, werd in den Stadsraad het volgend voorstel neergelegd, dat hoogstwaarschijnlijk tot uitvoering zal komen :

« De gemeenteraad zal de ondernemingen ondersteunen welke rond de stad, tegenaan tramway- of ijzerenwegstations, arbeiderswoningen zal bouwen, naar de gezondheidsvoorschriften en aan door de stad opgegeven huurprijzen. De gemeenteraad zorgt voor de kalseiding der straten en openbare plaatsen; de waterleiding voor huiselijk gebruik en openbare badplaatsen geschiedt eveneens op stadskosten. Zij regelt de tramway- en ijzerenwegverbinding derwijze, dat het vervoer naar 't centrum van de stad hoogstens 10 centavos kost per persoon gaan en keeren; daarenboven is de geheele onderneming 10 jaren vrij van belasting. »

In het belang der arbeiders wenschen wij vurig dat deze waarlijk goede plannen weldra zullen verwezenlijkt zijn.

Een ander plan dat voor de werklieden-bevolking van Buenos-Ayres van belang is, bestaat in de oprichting van eene groote samenwerkende vleeschhouwerij, met verschillende vertakkingen in de stad, voor doel hebbende de vleeschprijzen, die tengevolge van onderlinge overeenkomst der beenhouwers hoog worden gehouden, te doen afslaan.

Het plan gaat uit van den voorzitter des gemeenteraads (1), M. Seeber, die eene commissie heeft benoemd

(1) Ter overweging gegeven aan den gemeenteraad van Mechelen, bekend voor zijne onzinnige en onwettige bescherming der anti-coöperatieve beweging.

gelast om de inrichting te regelen en de tusschenkomst der stad te bepalen, die van nu af aan de maatschappij de levering van het noodige vleesch voor hare hospita-len toezegt. De maatschappij zal direkt aan de slachthuizen koopen en door deze concurrentie de beenhouwers natuurlijk dwingen hunne prijzen te matigen.

Op aandrang van vele dames werd in den gemeenteraad der zelfde stad door het raadslid Tamini voorgesteld, aan de handelshuizen die vrouwelijke bedienden als verkoopsters, kashouders, enz., wilden nemen, de helft hunner lasten kwijt te schelden; modemagazijnen en restauraties waren daarvan uitgesloten.

Dit voorstel werd gedaan om deze bedieningen, welke thans uitsluitelijk door mannen werden verricht, ook voor vrouwen open te stellen, hen een ruimeren werkkring te geven en hunne verdiensten te vergrooten. Dit voorstel, dat met goede bedoelingen werd gedaan, zal nochtans voor gevolg hebben den werkkring der mannen in dezelfde verhouding in te krimpen.

Dezelfde raad machtigde onlangs M. Carlos Gaudencio in de nabijheid van de Rio de la Plata eene groote badinrichting te bouwen, met de verplichting eene bijzondere afdeeling voor te behouden, die tweemaal per week gratis voor de werklieden toegankelijk is en de overige dagen hoogstens aan 10 centavos inkomgeld.

Onze gemeenteraden worden dus door deze van Buenos-Ayres de les gespeld.

* *

Van werkrechtters-of verzoeningsraden om de geschillen tusschen arbeiders en patroons te vereffenen is in Argentina natuurlijk nog geen spraak. De gevallen die zich voordoen, worden door den *juzgado de paz* (vrede-rechter) geregeld. Voor de vreemde arbeiders, onbekend met de taal des lands, levert dit soms moeilijkheden op. Onze landgenooten worden in dit geval te Buenos-Ayres bijgesprongen door de maatschappij tot bescherming

der belgische landverhuizers, (1) eene hoogst nuttige inrichting, aan persoonlijk iniatief te danken. De toestanden zijn er echter nog zoozeer niet gespannen als bij ons, en over 't algemeen is de behandeling der werklieden door de patroons niet van dien aard, om zulke geschillen veelvuldig te doen voorkomen, althans niet te Buenos-Ayres en in de overige steden.

In het binnenland heeft men dikwerf gelegenheid om misbruiken aan te stippen, hetzij in de onregelmatigheid of ontoereikendheid der betalingen. Sommige eigenaars en ondernemers maken gebruik of liever misbruik van de groote afstanden die hen van de steden en bewoonde plaatsen scheiden, om de voorwaarden die zij met hunne arbeiders aangaan niet na te komen. Het te Buenos-Aires verschijnend blad *La Nation*, gewoonlijk in soortgelijke zaken zeer rechtvaardig, heeft verscheidene gevallen van dien aard bevestigd, o. a. het *onregelmatig* betalen der *ontoereikende* loonen, volgens beloften, aan de arbeiders gebezigd aan den ijzerenweg te Villaguay en de nietbetaling der werklieden van den ijzerenweg Central-Norte, te Jujuy, aan wie de ondernemers voor 2 1/2 maanden langen arbeid 10,000 nationalen loon schuldig waren (2).

De wet nopens de kolonisatie bevat eenige bepalingen waarbij zekere voordeelen en kleine premiën worden toegestaan aan kolonisten die zich door arbeid en vlijt onderscheiden. Wij zullen gelegenheid hebben daarop terug te komen.

(1) De franschen, zwitsers, Duitschers en Engelschen hebben eveneens eene maatschappij tot bescherming der landverhuizers hunner respectieve nationaliteit.

(2) Deze zaak werd voor het gerecht gebracht. De provinciale regeering zond aan de arbeiders die het werk hadden gestaakt vleesch en brood.

De geheele bevolking der Noorder-provinciën trok partij voor de arbeiders en zond eene krachtige protestatie naar den voorzitter der Republiek, opdat dergelijk geval zich niet herhalen zou.

De Wet op de Kolonisatie

Met het oog op de opgeworpen kwestie om van regeeringswege nieuwe landbouwkolonien op te richten, o. a. in de « Pampa central » waar twee duizend vierkante mijlen tot dit doel bestemd zijn, alsook in de « Chaco » waar de regeering uitgestrekte gronden heeft aangekocht (1), achten wij het niet onbelangrijk de voornaamste bepalingen aan te halen der wet op de kolonisatie, die bij deze gelegenheid van toepassing is, tenzij er door eene bijzondere wet wijzigingen worden aangebracht.

De uitvoerende macht zal de exploitatie bevelen der nationale gronden, en deze doen verdeelen en meten die het meest tot kolonisatie geschikt zijn.

Bovengemelde gronden zullen verdeeld worden in sectien van 20 vierkante kilometers.

Elke sectie zal verdeeld worden in 400 loten van 100 hectaren elk.

Vier loten zullen bestemd worden voor 't stichten van een dorp, in 't midden der sectie, tenzij eene voordeliger plaats elders gevonden wordt.

76 loten buitenwaarts zullen besteed worden ten dienste der gemeenschap.

De 320 overige loten zullen verdeeld worden in halve loten (50 hectaren) en in kwart loten (25 hectaren).

De op deze wijze onderverdeelde loten worden distrikten genaamd.

Elk distrikt zal op gansch zijne lengte doorsneden worden door twee straten, elk vijftig meters breed, welke zich in 't midden der dorpplaats zullen kruisen.

De buurtwegen die de loten scheiden moeten 25 meters breed zijn.

De loten bestemd tot de stichting van een dorp, zullen verdeeld worden in 256 vierkanten van 100 meters (eene

(1) Deze gronden, door vorige regeeringen aan bijzonderen verkocht, zijn thans aan vierdubbelen prijs teruggekocht.

hectare) gescheiden door straten van 20 meters breed; eene rondlopende straat van 48 meters breed zal het dorp van de landeigendommen scheiden.

De 4 middenvierkanten zullen de bijzonderste plaats vormen, waar tegenover 2 andere vierkanten zullen worden voorbehouden, bestemd voor de openbare gebouwen (gemeentehuis, school, post, kerk enz.).

In elk der vier kwartieren door de twee bijzonderste straten gevormd, zal een terrein worden voorbehouden voor eene openbare plaats en een ander voor openbare gebouwen. De overige vierkanten worden in loten van 50 meters vierkant verdeeld.

Na het meten en verdeelen zal op een daartoe bestemd terrein een gebouw worden opgetrokken voor het koloniaal bestuur. Het gebouw moet groot genoeg zijn om er 50 familiën (250 personen) voorloopig te huisvesten en als bewaarplaats te dienen voor de levensmiddelen, landbouwhalmen enz., voor de kolonisten bestemd.

De honderd eerste kolonisten (familiehoofden en landbouwers) die zich aldaar vestigen krijgen gratis en beurtelings een lot van 100 hectaren. De overige loten worden verkocht aan 10 fr. per hectare, betaalbaar in 10 jaarlijksche aflossingen, te beginnen het tweede jaar (1 fr. per jaar en per hectare).

Men verkoopt niet min dan 25 hectaren en niet meer dan 400 hectaren aan dezelfde persoon.

Boven de vrije passage genieten de kolonisten de volgende voordeelen:

Voorschot van een huis, levensmiddelen, landbouw- en kweekdieren, zaden en landbouwhalmen, gedurende één jaar minimum. Deze voorschotten mogen niet meer bedragen dan 5,000 fr. voor elke familie en moeten worden terugbetaald in vijf jaarlijksche aflossingen, te beginnen met het derde jaar.

De gronden binnen het dorp gelegen zullen verkocht worden aan 10 fr. per 25 aren.

De loten in vorige bepalingen niet begrepen zullen publiek worden verkocht.

De verkoop der dorpsgronden geschiedt op voorwaarde dat ze binnen het eerste jaar bewoond en afgesloten zijn en de gift of verkoop van landbouwgronden op voorwaarde dat ze gedurende twee jaren bewoond en bebouwd worden.

Aan elke kolonist (familiehoofd) wordt een bulletijn overhandigd, de ligging van den grond bestatigend, alsook de conditiën aan dewelke hij is afgestaan. De afgifte van den definitieven eigendomstitel zal slechts plaats hebben nadat men bovenstaande voorwaarden heeft vervuld. Bij gebrek daaraan wordt de voorloopige titel nietig verklaard en de gronden worden wederom staatseigendom.

De regeering kan in de koloniën die zij goedvindt, de uitbreiding van den landbouw bevorderen door aan de kolonisten die zich door werkzaamheid en bekwaamheid onderscheiden, nieuwe loten toe te staan. Deze giften mogen slechts 200 hectaren bedragen.

Na tien jaren verblijf heeft elke kolonist recht op eene premie van 50 fr. voor elke duizend boomen van meer dan twee jaren oud, door hem geplant.

De landbouwkoloniën blijven gedurende 10 jaren vrij van direkte belastingen. Alle landbouwhalmen, gereedschappen, zaden, wapens enz., die de kolonisten voor hun gebruik medebrengen, zijn vrij van inkomende rechten.

* *

De regeering benoemt een commissaris, die de eenigste militaire- en politie-overheid der kolonie uitmaakt. Hij heeft onder zijn bevel een adjudant, een schrijver en tien werklieden-soldaten; hij vergezelt de landmeters bij hunne werken en vertegenwoordigt de regeering wat het behoud der orde aangaat. De commissaris deelt de loten uit aan de kolonisten en is met de statistiek der kolonie gelast.

Onmiddellijk na de vestiging der eerste vijftig families, kiezen de kolonisten onder hen een vrederechter en vijf gemeenteraadsleden, waarvan de werkzaam-

heden door de regeering worden bepaald, tot dat eene gemeentewet wordt afgekondigd.

Alle kolonisten van meer dan 18 jaren oud zullen zich in plaatselijke nationale wachten inrichten, onder het bevel van den commissaris, met het eenig doel om de orde in de kolonie te handhaven. De regeering levert hun ten dien einde de noodige wapens en munitien.

Det Wet op de Landverhuizing op papier en in toepassing

Bij de lezing van de Argentijnsche wet op de landverhuizing kan men het niet ontkennen voor de meest volmaakte wet te staan welke op dit gebied werd uitgevaardigd, door de verschillende landen die de europeesche landverhuizing zoeken aan te trekken.

Tusschen de theorie en de praktijk bestaan echter zekere verschillen of liever misbruiken, welke wij in dit hoofdstuk zullen trachten aan te toonen. Vooraleer daartoe overtegaan geven wij beknopt de wet zooals die door het Congres in 1876 werd bekrachtigd.

* *

De eerste titel der wet heeft betrekking op de inrichting van het algemeen commissariaat der landverhuizing, te Buenos-Ayres gevestigd. Calle 25 de Mayo. De bureelen zijn zoo talrijk als die van een ministerie en geven arbeid aan een leger van bedienden. Deze inrichting staat onder het beheer van 't ministerie van buitenlandsche zaken en is met het bestuur gelast van alles wat betrek heeft op de landverhuizing, namelijk de briefwisseling met de landverhuizingsagenten (1) in den vreemde, het nazicht der schepen die

(1) Het bestaan van landverhuizingsagenten werd altijd geloofchend, zelfs door officieele ambtenaars der Argentijnsche Republiek, consuls en onderconsuls, die nochtans zeer goed wisten dat ze, zooals men hieronder zien kan, door de Argentijnsche wetgeving waren aangesteld.

landverhuizers vervoeren, de ontvangst te Buenos-Ayres, het onder dak brengen en voeden der landverhuizers, het bezorgen van werk, vervoer naar 't binnenland, enz. In verband met de landverhuizingsschepen, zegt de wet :

Het commissariaat zal de schepen onderzoeken en de uitvoering eischen der wet in betrekking met de huisvesting (slapen) voeding, gerieflijkheden, gezondheidsregiem en zekerheid der emigranten.

Voor de overheden des lands de gevallen brengen van overtreding en slechte uitvoering der vervoercontracten, in verband met slechte behandeling der emigranten, voor geleden verliezen van reisgoed, voorwerpen, enz.

« De uitvoerende macht kan op alle punten van Europa en Amerika, waar zij het goedvindt, speciale agenten benoemen, met last de landverhuizing naar de Argentijnsche Republiek aan te wakkeren.

Hunne bezoldiging wordt door de wet bepaald.

De bevoegdheid en plichten der landverhuizingsagenten bestaan in : Met de middelen waarover zij beschikken eene gestadige propagande maken ten voordeele der Argentijnsche Republiek, door hare fysieke, politieke en maatschappelijke toestanden te doen kennen, alsook de voornaamste nijverheidstakken, het systeem van kolonisatie, de voordeelen de werkzame emigranten aangeboden, de prijzen van den grond, het gemak om hem aan te koopen, de waarde der loonen, de prijzen der levensmiddelen, der voortbrengselen van de landbouwkoloniën enz.;

Aan al de emigranten kosteloos de inlichtingen geven die zij over de Republiek verlangen;

Een getuigschrift afleveren over het gedrag en werkzaamheid aan elk persoon die zich als landverhuizer naar de Argentijnsche Republiek begeeft, zonder voor deze diensten geene hoegenaamde vergelding te eischen, op straf hunne betrekking te verliezen;

Tusschen komen in de vervoercontracten gesloten tusschen scheepskapiteinen of agenten en de emigranten die zich naar de Argentijnsche Republiek begeven, met het doel de echtheid en wettelijkheid van deze te bevestigen en de misbruiken te beteugelen die zich zouden kunnen voordoen;

Op de uitvoering waken der bepalingen der wet, betrekking hebbende op het vervoer der emigranten.

(Ley de inmigracion y colonizacion,
capítulo II, art. 4-5.)

De schepen die landverhuizers vervoeren mogen niet meer dan één landverhuizer inschepen per 2 tonnen register. Twee kinderen van 1 tot 8 jaren tellen voor één volwassene. Elke persoon heeft het recht over eene ruimte te beschikken van 1^m30, indien de hoogte van 't dek 2^m28 is, van 1^m33, indien de hoogte 1^m83 en 1^m49 indien de hoogte 1^m66 is. Twee kinderen min dan acht jaren oud tellen bij deze rekening eveneens voor een passagier.

Het tusschendek der vaartuigen moet eene minimum hoogte hebben van 1^m66 en altijd voor het verkeer der passagiers vrij zijn. Hunne bedden moeten minstens 1^m83 lang en 0^m50 breed zijn.

Men mag niet meer dan twee rijen bedden in eene kamer plaatsen. Elk landverhuizerschip zal van een getal reddingsbooten en gordels voorzien zijn, in verhouding met het getal passagiers en beschikken over luchtverschers, pompen, keuken, gereedschappen, werktuigen en benodigheden, dienstig tot de gezondheid, zekerheid en gerieflijkheid der reizigers.

Elk landverhuizerschip moet een geneesheer en een apotheker aan boord hebben voorzien van de noodige geneesmiddelen.

In geval eene besmettelijke ziekte zou uitbarsten moet aan de zieken alle slach van hulp worden gegeven. De emigranten hebben het recht 48 uren na de aankomst in de bestemde haven, aan boord van 't schip te blijven.

Het is aan de scheepkapiteins verboden in hoedanigheid van emigranten zieken, zinneloozen, kreupelen en anderen over te brengen, welke door lichamelijke gebreken tot den arbeid ongeschikt zijn.

Overtredingen op deze bepalingen worden gestraft met geldboeten van 500 tot 5000 franken, zonder de schadevergoedingen en crimineele processen tot welke zij aanleiding kunnen geven.

De emigranten hebben bij de aankomst te Buenos-Ayres, het recht zonder kosten te worden aan land gebracht, alsook hun reisgoed, en gedurende vijf

dagen op kosten der regeering te worden gevoed en gehuisvest. Verder moeten zij zooveel mogelijk binnen de vijf dagen na hunne aankomst, door het werkbureel, aan het landverhuizershotel gehecht, aan eene betrekking geholpen worden, overeenkomstig hunne geschiktheid en bekwaamheden, aan de meest voordeelige voorwaarden. Deze die verkiezen zich in 't binnenland te vestigen worden kosteloos alsook hun reisgoed tot op de plaats hunner bestemming vervoerd. Bij hunne aankomst aldaar hebben zij recht op een verblijf van vijf dagen en voeding in de schuilplaats voor emigranten, en bij gebrek daaraan in bijzondere logementhuizen. In geval van ziekte worden de emigranten, tot hunne volkomene genezing op kosten der regeering verzorgd.

De werkbureelen moeten steeds zorgen dat de emigranten, die zich aldaar laten inschrijven, bij achtbare personen worden geplaatst en ten hunnen voordeele tusschenkomen in de contracten die zij sluiten, eveneens passende op de strikte nakoming der voorwaarden van wege de patroons.

In de steden en plaatsen waar geen werk- of ontvangst-bureel bestaat, worden deze diensten verricht door de landverhuizingcommissiën, met dit doel door de regeering ingesteld. Deze commissiën moeten zooveel mogelijk de stichting van bijzondere maatschappijen tot bescherming der landverhuizers bevorderen en de giften ontvangen in gronden, geld of voorwerpen, door de provinciale gouverneurs, gemeentebesturen, enz., ten voordeele der emigranten bestemd.

* *

Van al die schoone dingen, bij het vervoer der landverhuizers voorgeschreven, komt zoo goed als niets. De belgische emigranten die uit Antwerpen vertrekken worden ingescheept op 20 jaren oude stoomschepen der Nord-deutschen Lloyd, die aan geen enkel der gestelde voorwaarden beantwoorden. Veeltijds is het getal passagiers veel te groot in verhouding der ton-

ning van 't schip, hetgeen voor gevolg heeft dat de landverhuizers er letterlijk worden opeengepakt. Zoo gebeurde het o. a. op de *Köln*, het schip waarop ik den overtocht maakte (1).

Hoe menigmaal hebben wij te Antwerpen bij de inscheping van landverhuizers hooren uitroepen : « waar zal men al die menschen in zulk schip bergen ? » alhoewel slechts de helft der passagiers op dek stonden, terwijl de andere helft zich beneden een bed betwistten ?

Men moet echter eerst eens een duizendtal emigranten in het tusschenruim van een stoomboot zien wemelen, om een gedacht te hebben hoe men die levende waar weet te stavelen en oopen te pakken, te meer als de menschelijke lading na een oponthoud te Vigo of Coruna (Spanje) nog vermeerderd wordt.

't Is dan dat de bedden, slechts ruim genoeg voor één persoon, dikwijls worden ingenomen door twee en drij personen, zooals ik het heb kunnen bestatigen. Het voedsel dat gedurende de eerste dagen der reis redelijk is, wordt tengevolge der vermeerdering van 't getal landverhuizers, langzamerhand min goed, tot dat het geheel en al te wenschen laat en meermalen aan boord aanleiding geeft tot ontevredenheid die zich lucht geeft in luidruchtige protestatiën.

Aan boord wordt aan de emigranten genever verkocht in groote hoeveelheid (2). Dronkenmanstooneelen zijn daar soms het gevolg van, die bijna altijd eindigen in grove twisten of vechtpartijen.

Men oordeele daarenboven hoe die opeenhooping van menschen van allen ouderdom en beide geslachten, niet in kamers van twee rijen bedden, maar van acht en tien rijen, onvermijdelijk aanleiding moet geven tot

(1) Het schip had eene tonning van 2556 tonnen en vervoerde ongeveer 1150 landverhuizers en 1500 tonnen koopwaren.

(2) Aan boord van de « Köln » werd op één dag aan één persoon tien flesschen genever verkocht aan twee franken per flesch. De koperer deelde natuurlijk dit gift aan zijne reisgezellen uit.

onzedelijke en stuitende tooneelen, waarvan klein en groot de gretige aanschouwers zijn.

Wij aarzelen niet te zeggen dat de kiemen der ziekten, die onder de kinderen der landverhuizers zoovele slachtoffers maken, aan boord der schepen opgedaan worden, door vuilnis en gebrek aan zorgen.

De voorschreven apotheker is aan boord van geen enkel schip te vinden; 't is de geneesheer die de medicamenten moet bereiden en al den tijd welke hij daaraan besteedt aan het verzorgen zijner kranken moet onttrekken.

Men moet niet diep denken om te bestatigen dat al de misbruiken en verkeerdheden welke wij aanwijzen hunnen voornaamsten oorsprong vinden in het te groot aantal passagiers welke de schepen gewoon zijn te laden.

Beperkt het aantal emigranten welke zij redelijker wijze vervoeren kunnen, bewaakt streng de inscheping, verbiedt aan de stoombooten bij de volle lading welke zij te Antwerpen ontvangen, nog eenige honderde emigranten in Spanje te gaan halen en de uitslag zal geheel anders zijn.

Wij spreken nog niet van de belgische regeering die van haar recht op toezicht der landverhuizingschepen zeer flauw of geen gebruik heeft gemaakt, maar de Argentijnsche regeering heeft het recht en de plicht strenger tegenover de zeevaart-compagniën op te komen, te meer daar de som (1), die zij aan de emigranten voorschiet om den overtocht te betalen, ruim voldoende is.

De schitterende zaken die de Norddeutschen Lloyd maakt, zijn daarvan het beste bewijs: Verleden jaar werd aan de actiëhouders van dit gezelschap 16 0/0 dividend uitbetaald en dit jaar belooft de oogst nog

(1) Een paar maanden geleden zond de Norddeutschen Lloyd aan de Argentijnsche regeering eene rekening van 280,146,71 nationalen voor 3790 overtochtsbiljetten van landverhuizers. Dit maakt per biljet ongeveer 73 nationalen of in ronde cijfers 200 fr.

rijker te zijn, daar het totaal der ontvangsten der vijf eerste maanden van dit jaar 3 $\frac{3}{4}$ millioen mark (4,687,500 fr.) meer bedraagt dan gedurende hetzelfde tijdstip het vorige jaar.

Alleen de linie naar Brazilië en Argentina bracht ongeveer 2 $\frac{1}{2}$ millioen franks meer op.

Wij rekenen nog niet eens de vermeerdering der ontvangsten veroorzaakt door den toevloed der Noord- en Zuid-Amerikanen naar de Parijzer Tentoonstelling.

Geen wonder dan ook dat de actiën dezer compagnie soms op de beurs het dubbel gekwoteerd worden der nominale waarde.

De Norddeutschen Lloyd zal zich dus noch achter slappe zaken noch deficit kunnen verschuilen, als wij binnen de palen van het mogelijke eischen voor de emigranten: *betere voeding, meer ruimte en meer zuiverheid.*

* *

Vele emigranten beklagen zich bitter over de ongemakken waarmede de ontscheping te Buenos-Ayres gepaard gaat. Men wete dat de groote overzeesche schepen, tengevolge van de ondiepte des strooms op ongeveer 2 uren der stad moeten stoppen en hunne lading aan kleine stoombootjes moeten afstaan.

Dit overladen van menschen en goederen berokkent natuurlijk veel verdrietelijkheden aan de emigranten, iets waaraan niemand schuld heeft en slechts zal verholpen worden als de inopbouwzijnde nieuwe haven van Buenos-Ayres zal voltooid zijn en de schepen aan de kaaien zullen kunnen komen.

Met meer recht en redelijker beklagen de landverhuizers zich over het ruw omspringen met hun reisgoed, hetzij in de douane, hetzij bij het overbrengen naar het landverhuizershotel. Niet zelden gebeurt het dat de kisten of hunnen inhoud wijd en zijd verspreid worden en de landverhuizers op deze wijze van hunne schamele kleederen en andere onontbeerlijke voorwerpen worden beroofd.

De klachten daarover zijn zeer talrijk en blijven veel-

tijds zonder gevolg, daar de emigranten onbekend met de landstaal en geheel en al vreemd voor alles, overal zooals men zegt, met het hoofd tegen den muur loopen.

Het is volstrekt noodig dat daarop beter toezicht wordt uitgeoefend.

* *

Over « 't landverhuizingshotel » te Buenos-Ayres moeten wij dezelfde klachten uiten als over de schepen die de emigranten overbrengen.

In deze schuilplaats is dikwijls gebrek aan ruimte, vooral wanneer verscheidene schepen met landverhuizers samen aankomen. De zuiverheid laat er veel te wenschen; de emigranten klagen algemeen over de insecten waarvan het geheele gebouw, in hout opgetrokken, wemelt. Er ontbreken daar kamers waar de kleederen der aankomenden zouden moeten ontsmet worden, op de manier zooals het bij ons in de nachtverblijven gebeurt. Wij vonden er eene badzaal voor de bedienden, maar geene voor de emigranten die er even veel of nog meer behoefte aan hebben.

Het ontsmetten der kleederen en het baden zou verplichtend moeten gemaakt worden en dan zou men er kunnen aandenken de houten britsen, die thans als slaappleatsen dienen derwijze te bekleeden dat zij min hard zijn. Thans is dit onmogelijk of 't wordt een waar broeinest van ongediert.

In het gebouw dat bij het minste begin van brand zou vlammen als een solferstekje, niettegenstaande de aanwezigheid van eene pompierwacht, wordt door de bedienden en door de emigranten gerookt, niettegenstaande het verbod. De electriksche verlichting aldaar aangewend om brandgevaar te verminderen, wordt daardoor gansch nutteloos.

De voeding is niet voor kinderen geschikt en geeft aanleiding tot maagontstekingen die vele kleinen wegslepen, zooveel te meer daar de kinderen, door gebrek aan zorgen en eveneens ongeschikte voeding gedurende

dertig dagen aan boord van een schip, meest allen zwak of ziekelijk zijn.

Het hospitaal is te klein en te eng en bijgevolg onvoldoende voor een gebouw waar gemiddeld altijd 1500 personen aanwezig zijn.

Het werkbureel aan het landverhuizingshotel gehecht, zou zijne taak ernstiger moeten opvatten. Er wordt geene genoegzame controol uitgeoefend of degenen die landverhuizers aanwerven hunne beloften en verplichtingen nakomen, zooals de wet het voorschrijft.

Hetzelfde geldt voor de « landverhuizershotels » te Rosario, Santa-Fé, Cordoba enz., met dat verschil dat ze nog meer te wenschen laten. Te Cordoba en te Santa Fé misten de landverhuizers zelfs de harde planken van Buenos-Ayres en vonden wij die arme lieden op de kille vloersteen.

Over 't algemeen genomen is de ontvangst der landverhuizers niet van aard om hen met Argentina onder zijne beste gedaanten te doen kennis maken. Dit is zoo schadelijk voor het land als voor de landverhuizers zelf, want het zal niemand verwonderen dat velen bij al de verdrietelijkheden min of meer gedemoraliseerd worden en met min wilskracht en moed den strijd om de verbetering van 't bestaan aanvangen.

Buenos-Ayres.

Wij zijn verzekerd binnen de waarheid te zijn, wanneer wij bestatigen dat elke vreemdeling te Buenos-Ayres aankomend, min of meer verbaasd staat in Zuid-Amerika dergelijke reusachtige stad aan te treffen. Velen stellen zich eene stad in dit werelddeel geheel anders voor en zien, als waren zij uit den hemel gevallen, dat zij zich in een dicht bevolkt centrum bevinden, die geheel en al een Europeesch karakter heeft. Het verkeer in de straten, de honderde tramway-rijtuigen die zich in alle richtingen kruisen, monumen-

tale gebouwen, schoolpaleizen, boekerijen, schouwburgen, kerken, openbare plaatsen, prachtige magazijnen, twaalf groote markten, dit alles draait den nieuw aangekomen emigrant voor de oogen en het duurt een tijd lang eer hij in staat is in dien dolhof eenigszins den weg te vinden.

De twee voorsteden Flores en Belgrano medegerekend, beslaat Buenos-Ayres eene oppervlakte van 17,000 hectaren. De gansche stad is gebouwd in den vorm van een damberd met rechtlijnige en evenwijdige straten die van 't noorden naar 't zuiden en van 't oosten naar 't westen elkander kruisen. Elke straat is 10 meters breed en elke rij huizen is honderd meters lang, zoodat elke vier tegen elkander geschaarde rijen een vierkant vormen.

De openbare plaatsen zijn ten getalle van vijftien, waarvan enkelen met fraaie standbeelden versierd zijn. Enkele jaren geleden waren de voetpaden der straten nog 1 tot 1 1/2 meter hoog; daarenboven waren weinige straten gekalseid. In het laatste tijdverloop is daarin echter eene geheele verandering en verbetering gekomen.

Het park *Tres de Febrero* is eene zeer fraaie en de liefkoosde wandelplaats der bewoners van Buenos-Ayres. Het is geheel electrisch verlicht en bevat eene kleine verzameling van zeldzame dieren.

Daar en langs den oever van den prachtige Rio de la Plata brengen een aantal werklieden den zondag namiddag door.

Buenos-Ayres heeft als alle werelddeelen de eigenschap de menigte aan te trekken, hetgeen den snellen aangroei zijner bevolking verklaart. Een groot deel der emigranten blijft er hangen en verkiest de enge bedompene werkmanskamer, op de uiteinden der groote stad, boven het onzekere in de steden en dorpen van 't binnenland, waar de vraag naar arbeid min groot is dan het aanbod, hetgeen te Buenos-Ayres nog altijd het geval is:

Dit laatste wordt verklaard door het bijna volkomen

gemis aan nijverheidsgestichten van die soort die aan vele handen werk geven (1). De Europeesche produkten vinden in de Argentijnsche Republiek eene goede verbruikster en deze begint er nu eerst aan te denken die zelf te vervaardigen.

Nijverheidsgestichten zijn in het binnenland even zeldzaam, tenzij de suikerfabrieken in Tucuman, enz., maar daar gebruiken de stielen in verband met de bouwnijverheid alsook de landbouw een aanzienlijk aantal handen.

De voorliefde der emigranten, om te Buenos-Ayres de krachten te verspillen die zij met beter gevolg in het binnenland kunnen aanwenden, is zooveel te meer onverklaarbaar daar het leven er zeer duur is en de betrekkelijk hooge loonen welke er betaald worden er grootendeels te recht komen in de zakken der huizen-eigenaars, welke hunne hokken aan buitensporige prijzen verhuren.

Een der ergste ongemakken die de landverhuizers te Buenos-Ayres gevoelen is het bijna volslagen gebrek aan werkmanswoningen. Een arbeidersgezin, een huis bewonend, al ware het ook maar een uit onze gekende cités, is er niet te vinden. Allen bewonen ééne en bij uitzondering twee kamers. Voor ééne kleine kamer wordt van 10 tot 15 piasters gevraagd of van 25 tot 40 fr. per maand, meest altijd met eene maand betaling op voorhand. Familiën met vele kinderen worden dan nog door vele eigenaars of voornaamste huraars geweigerd.

Voor velen is een verblijf in de hoofdstad echter eene les, waaruit zij nut trekken. Vooraleer naar het binnenland te gaan dient het meer europeesche Buenos-Ayres hen als een overgangspunt en gevoelen zij min die plotselinge verplaatsing in een geheel ander midden dan dat zij verlaten hadden. In dezen zin opgevat is een verblijf te Buenos-Ayres goed te keuren.

Op het punt van verstandelijke ontwikkeling of intellectueel vermaak is Buenos-Ayres met geene andere

(1) Men schat dat er te Buenos-Ayres 14,127 handels- en nijverheidsinrichtingen bestaan met een personeel van 56,714 dienaars.

groote europeesche stad te vergelijken. Dit wordt betaald aan prijzen die voor eene werkmansbeurs zoo goed als onbereikbaar zijn. Eene prachtige tentoonstelling, eene schoone tooneelvoorstelling, een aantrekkelijk concert, enz., allen zaken waaraan in ons land te weinig waarde wordt gehecht omdat men ze onder de hand heeft, worden ook te Buenos-Ayres gevonden, maar niet voor de werkende bevolking. Het gemis daaraan doet zich voor een beschaafd en meer of min ontwikkeld werkman zeer gevoelen.

Men heeft wel eens verteld dat Buenos-Ayres onveilig was en belgische bladen verzekerden geheel ernstig, dat na het vallen van den avond niemand zich nog op straat vertoonde en de schouwburgen gedurende den dag hunne vertooningen gaven. Daarbij waren de politiemannen bijzondere schelmen, dieven, enz., enz.

Dat deze beweringen weinig ernstig zijn behoeft geen betoog. Het getal aanrandingen is er in vergelijking met de grootste Europeesche steden min talrijk. Een dergelijk feit is ons niet gedurende ons verblijf ter oore gekomen en wat de de politie aangaat, voor zooveel wij met haar in aanraking kwamen, hebben wij kunnen bestatigen dat zij er noch beter noch slechter is dan bij ons. Men treft er zoowel fatsoenlijke mannen als brutale kerels onder aan.

Taks der Loonen

Hieronder volgt een taks der loonen en prijzen der voornaamste levensmiddelen. Hoewel zij meest betrek hebben op Buenos-Ayres, mogen dezelfde sommen voor de overige steden en 't binnenland als basis worden aangenomen, met dit verschil dat op het platte land bij de loonen dikwijls eten en slapen (in het werkhuis) bijgevoegd worden.

De cijfers die wij opgeven maken den gemiddelden taks der loonen uit van middelmatige werklieden. Zonder vrees van overdrijven mag men ze met 3 fr. daags

verhoogen voor die ambachtslieden die in hun bedrijf ervaren zijn. Dit geldt bijzonderlijk voor deze die een stiel uitoefenen in verband met de bouwnijverheid.

Het muntstelsel der Argentijnsche Republiek berust op het in omloop zijnde papier, met gedwongen cours. De gouden munten maken premie hetgeen voor gevolg heeft dat het papierengeld in verhouding in waarde vermindert. Daar de dagloonen in papier worden betaald zoo is het zeer moeilijk deze juist te berekenen. De *piastre* of *peso papel* verschilt van fr. 3,00 tot fr. 2,50 naarmate de beurs. Wij zijn dus gedwongen een middenprijs te nemen van fr. 2,75 om voor het gemak onzer lezers, de dagloonen in franken te bepalen.

Bedrijven	fr. p. dag	Bedrijven	fr. p. dag
Schrijnwerkers . . .	7,00	Mekaniekmakers . . .	6,00
Timmerlieden . . .	7,00	Mouleerders . . .	6,00
Meubelmakers . . .	8,00	Letterzetters . . .	6,50
Houtdraaiers . . .	6,00	Drukkers . . .	7,00
Houtsnijders . . .	6,50	Steengraveerders . . .	8,00
Houtzagers . . .	4,50	Steendrukkers . . .	7,00
Metsers . . .	6,00	Boekbinders . . .	5,50
Metserdieners . . .	4,25	Bakkers . . .	5,00
Marmwerkers . . .	5,50	Zadelmakers . . .	6,00
Steenkappers . . .	5,50	Wagenmakers . . .	7,00
Plafonneerders . . .	6,00	Voituurschilders . . .	9,00
Smeden . . .	5,50	Wagensmids . . .	7,00
Slotmakers . . .	5,50	Goudsmiden . . .	7,00
Zinkwerkers . . .	5,50	Zilversmiden . . .	7,00
Huisschilders . . .	5,00	Horlogiemakers . . .	7,00
Decoratieschilders . . .	10,00	Steenbakkers . . .	5,00
Tapissiers . . .	6,00	Pottenbakkers . . .	5,50
Aardewerkers . . .	4,00	Huidevetters . . .	6,00
Kalseiders . . .	4,00	Brouwersgasten . . .	6,00
Kleermakers . . .	5,50	Kuipers . . .	6,00
Naaisters . . .	3,00	Mandenmakers . . .	6,00
Schoenmakers . . .	5,50	Stokers . . .	5,00
Strijksters . . .	4,00	Ketelmakers . . .	6,00
Sigarenmakers . . .	5,50	Stoelmakers . . .	6,00
Sigarenmaaksters . . .	4,00	Hoedenmakers . . .	7,00

Bedrijven	fr. p. dag	Bedrijven	p. maand
Tramwaybedienden . . .	6-50	Koffiehuisb. » »	70-00
Voerlieden . . .	5-50	Briefdr. m. kleeren, »	140-00
	p. maand	Handelsb. »	175-00
Koetsiers, met kost, » »	100-00	Ijzerenwegb. »	125-00
Koks » »	85-00	Boekhouders »	300-00
Dienstkn. » »	70-00	Schoolbest. m. won. »	330-00
Keukenm. » »	85-00	Id. bestuurdst. »	220-00
Kamerm. » »	70-00	Onderwijzer »	165-00
Hotelbed. » »	70-00	Onderwijzeres »	125-00

Aanmerking. — De werkuren zijn gewoonlijk van licht tot donker met een 1 1/2 ure rusttijd, of ongeveer 11 uren, winter en zomer dooreengenomen. Enkele stielen maken daarop uitzondering. Metsers, huisschilders, kalseiders, enz., gewoonlijk deze stielen die in de open lucht worden uitgeoefend, werken 's zomers soms 14 uren daags. De loonen worden alsdan eenigszins verhoogd.

De bakkers werken gemiddeld zomer en winter 13 a 14 uren daags. De tramwaybedienden insgelijks.

De vier laatste bedrijven te Buenos-Ayres voor 5 uren les daags.

Prijzen der levensmiddelen en verdere benodigheden :

Brood	per kilo.	0,24	centavos (1)
Bloem	» »	0,20	»
Rijst	» »	0,25	»
Suiker	» »	0,40	»
Zout	» »	0,10	»
Vermicelle	» »	0,24	»
Ossenvleesch	» »	0,40	»
Karbonnaden	» »	0,60	»
Schapenbout	» »	0,30	»
Varkenvleesch gez.	» »	0,80	»

(1) Deze prijzen zijn deze van 't begin der maand augusti, datum waarop de waarde van een nationaal fr. 2,86 bedroeg. Een centavo komt bijgevolg overeen met iets min dan 3 centimen.

Aardappelen per kilo.		0,22	centavos
Kaas	» »	1,50	»
Zeep	» »	0,15	»
Sel de soude	» »	0,20	»
Petrol	» liter	0,24	»
Eieren	» stuk	0,06	»
Bougie	» »	0,05	»
Kaars	» »	0,03	»
Kolen	» 20 kilos.	1,00	»
Brandhout pakjes van 25 stokken.		0,25	»
Savooi	» stuk	0,14	»
Wortels	» pak.	0,12	»
Salaad.	» portie	0,10	»
Naaigaren	» bobijn.	0,05	»
Werk schoenen	» paar	3,00	piasters.
Werkbroek	» stuk	2,00	»
Werkhemd	» »	1,50	»
Werkvest	» »	2,00	»

Zondagkleederen kosten ongeveer het dubbel als in België.

Voor eene kamer wordt van 10 tot 25 nationalen betaald, of een middenprijs van 17,50 nat. (46,75 fr.).

Het pensioen in een kosthuis voor een werkmans bedraagt van 15 tot 25 nationalen, of gemiddeld 20 nationalen (55 fr.).

De Landbouwkoloniën

In Europa hebben de boeren geene gronden; in Argentina hebben de gronden geene boeren. Dit verklaart dan ook de pogingen door de agenten aangewend om vooral landbouwersfamiliën tot landverhuizen aan te zetten, al moeten zij daartoe ook beloften doen die niet of slechts gedeeltelijk bewaarheid worden.

Laat ons vooreerst verklaren dat de Argentijnsche regering over geene gronden meer beschikt, die voor 't oogenblik tot kolonisatie geschikt zijn en dat degenen die aan de landbouwers beloven dat zij bij hunne aan-

komst in Argentina gronden gratis zullen krijgen, hen in dwaling brengen.

De beste staatsgronden zijn sinds lang in handen overgegaan van bijzondere eigenaars, die daar een middel tot speculatie hebben in gevonden, hetgeen de waarde er van zeer heeft doen klimmen. Het zijn deze eigenaars die thans aan de landbouwers die gronden trachten te verkoopen, zooveel mogelijk comptant en desnoods op crediet, waarvan de intrest van 8 tot 12 o/o belooft.

De provinciën waar de landbouw tot hiertoe met den besten uitslag werd aangewend zijn Buenos-Ayres, Santa-Fé, Entre-Rios en Corrientes. De koloniën zijn er zoo talrijk dat de beschrijving er van een groot boekdeel zou vullen. Wij bepalen ons dus bij een algemeen vluchtig overzicht van elke provincie en een paar harer koloniën.

De provincie Buenos-Ayres

De grond is er over het algemeen vruchtbaar en voor den landbouw geschikt. Hagel en lichte vorst berokkenen echter aan de kolonisten soms veel schade. De humuskorst of zwarte grond er niet zeer diep zijnde, hebben de boomen en gewassen met groote struiken, die er geplant worden, een kwijnend leven.

Men vindt er gewoonlijk drinkwater op ongeveer 20 meters diepte. Brandhout is er zeer duur. Men brandt er veel schapenmest.

Voor 50 hectaren grond, een huis, vier werkossen, een paard, eene koe met haar kalf, den noodigen landbouwhalm en voeding voor een jaar, moest men in de kolonie Santa-Rosa, te Cachari, ongeveer 30,000 franks betalen op 16 jaren tijds.

Verder op in dezelfde provincie, niet ver van Bahia-Blanca, in de kolonie La Viticola, moesten de kolonisten voor 30 hectaren grond, met vee, landbouwhalm, eene voorloopige woning, een jaar voeding, enz., ongeveer 15,000 franken betalen op 27 jaren.

De voeding bestond aldaar uit het volgende per dag

en per persoon : 1 kilo vleesch, $\frac{1}{4}$ kilo beschuit, 2 oncen rijst, eene genoegzame hoeveelheid thé en bij extra-gelegenheid een weinig café. De kolonisten die groentenzaad en aardappelen hadden medegebracht, konden natuurlijk dit voedsel op eenige maanden afwisselen en meer naar hunnen smaak regelen.

Een zeker getal Ierlanders aldaar verblijvend, verkozen een halve kilo vleesch min voor een $\frac{1}{4}$ kilo beschuit meer. Dit werd hen toegestaan.

De kolonisten verbonden zich hunnen oogst aan het bestuur der kolonie af te staan, die de opbrengst er van in hunne handen moest storten, mits afhouding van 9 o/o voor administratiekosten.

Elke kolonie heeft bijna eene verschillende regeling maar het voedsel is in allen ongeveer hetzelfde.

Onder de bijzonderste koloniën worden gerekend : Baradero, Tornquist, Pigué, Hinojo, San-Miguel, Nievas, enz.

De provincie Santa-Fé

Deze provincie, het eigenlijke landbouwcentrum des lands, wordt terecht als een der vruchtbaarste aanzien der geheele Republiek. Reeds in 1856 werd door Europeanen aldaar de kolonisatie beproefd. Eenige Zwitsersche, Fransche en een paar Belgische familiën, stichtten er eene kolonie aan dewelke zij den welgekozen naam van Esperanza (Hoop) gaven.

Ontelbaar waren de bezwaren en moeilijkheden waarmee de kolonisten te kampen hadden. Zij bevonden zich op een geheel maagdelijken grond, ver van alle bewoonde plaatsen verwijderd en geheel afgezonderd in die streek, waar alles, taal, zeden, gebruiken, klimaat, voor hen onbekend waren. Op dit tijdstip werden deze moedige pionniers dan nog bestookt door de Indianen, die 's nachts de woningen belegerden, de inwoners met pijlen doorboorden, het vee roofden en meer dan eens in brand staken hetgeen ontzaglijk veel moeite en arbeid gekost had.

Ook ontbrak soms in de kolonie het noodige

voedsel, dat men op groote afstanden halen moest. Later verscheen de cholera, die er zeer vele slachtoffers maakte, terwijl herhaaldelijk uitgestrekte velden, die een rijken oogst beloofden, door gansche zwermen sprinkhanen kaal werden gevreten.

De kolonisten beschikten echter over eene groote dozis moed en geestkracht en wisten die harde beproevingen glansrijk te onderstaan. Esperanza heeft op dit oogenblik eene bevolking van bijna 5000 zielen en behoorde lang tot de bloeiendste landbouwkoloniën der geheele provincie. Thans is het echter een nijverig dorp geworden, met talrijke koophandelshuizen, waaronder dat van onzen landgenoot, M. Ch. De Wart, een der belangrijkste is, stoommolens, eene brouwerij, drukkerijen, enz.

Rond Esperanza hebben zich een aantal koloniën gevormd, waarvan de meesten evenzeer in bloeienden toestand verkeerden. Het departement der koloniën bevat niet min dan 150 zulker landbouwcentrums, door ongeveer 40,000 inwoners bevolkt, waarvan meer dan de helft Europeanen zijn.

Velen onzer landgenooten die zich naar de Argentijnsche Republiek begeven en bijzonderlijk de landbouwers of boerenwerklieden, laten zich bij hunne aankomst te Buenos-Ayres terstond naar Santa-Fé brengen, denkende dat alles daar gereed is om hen te ontvangen en zij onmiddellijk, op grond die men hen geven zal, kunnen beginnen werken.

Dit is echter eene groote dwaling. Is de provincie Santa-Fé in de kolonisatie het meest gevorderd, de koloniën het talrijkst, in verhouding is de landbouwgrond er het duurst. In de oude koloniën zijn daarenboven geene gronden meer beschikbaar en is het veeleer eene « occasie » als een nienwgekomene er in gelukt zich aldaar te vestigen.

In de kolonie Rafaëla vroeg men voor 35 hectaren door ijzerdraad omspannen en reeds bebouwden grond, met eene hut, van 12 tot 1500 nationalen of ongeveer 3,600 tot 4,500 frank,

In het noorden der provincie heeft de *Banco Colonizadora* een aantal nieuwe landbouwcentrums ingericht, o. a. de koloniën Jacento L. Arauz, Adolfo Alsina, Elisa Clara, Enrique Sanchez, Luis Viale, Lorenzo Torres, Alvaro Istueta, Santa Elena, Luis d'Abreu, Maximo Paz, La Hungria, Duclout, enz.

Dertig hectaren maagdelijken grond, kosten aldaar 1800, 2100 tot 2400 fr. betaalbaar 10 o/o comptant en de rest in vijf jaarlijksche aflossingen.

De landverhuizers die zonder geldmiddelen zijn en zich in bovengenoemde kolonie vestigen, aan de bank-eigenaars de zorg overlatende hen een huis te bouwen en hen gedurende een jaar te voeden, zijn te beklagen. Een twaalfstal Belgische familiën die zich in zulke voorwaarden in de kolonie Enrique Sanchez bevinden, hebben zich niet te beloven.

Tengevolge der overstromingen welke dit jaar deze provincie hebben geteisterd, was de dienst van den ijzerenweg die deze koloniën bedient geheel ontreedt en meer dan eens ontbrak er het noodige voedsel, terwijl sommige kolonisten zonder gedekte woning aan de guurheden van het winterklimaat waren blootgesteld.

De voornaamste landbouwvoortbrengselen der provincie Santa-Fé zijn lijnzaad, maïs en graan. De gemiddelde opbrengst er van wordt er als volgt berekend :

Graan : van 10 fanegas (1) zaad is de oogst gemiddeld 150 fanegas op 33 hectaren.

Lijnzaad : 7 fanegas zaad geven 200 fanegas oogst.

Maïs (turksche tarwe) : 1 fanega zaad brengt gemiddeld 175 fanegas op.

(1) Hoewel het metriek stelsel door de regeering verplichtend is ingevoerd, bezigt men in het binnenland nog altijd de oude spaansche maten en gewichten. Daarbij verschillen de graanmaten bijna in elke provincie en zelfs in sommige distrikten.

De in de provincie Buenos-Ayres gebruikte fanega houdt ongeveer 137 liters in en weegt met tarwe gevuld gemiddeld 100 kilos

De fanega van Santa Fé in 12 almudas verdeeld, weegt met tarwe gevuld 170 kilos; in Entre Rios, in de distrikten van de Parana 180 kilos en 100 tot 110 kilos in de distrikten van de Uruguay.

Aardappelen geven 10 voor 1 of 1000 kilos oogst voor 100 kilos geplante pataten.

De kosten om den oogst van 33 hectaren op te doen bedragen ongeveer 60 piasters. Het dorschen kost 80 centavos per fanega. De gemiddelde prijs van geoogst en gedorscht graan bedraagt 4,50 piasters, zoodat men 150 fanegas graan, zijnde ongeveer 25,500 kil., kan verkoopen aan 675,00 nationalen of ongeveer 1,800-00 fr.

Het spreekt van zelfs dat deze prijzen verschillen volgens de goede of slechte oogsten. De opbrengst die wij in franken opgeven is een gemiddeld getal.

De voornaamste koloniën zijn deze van San-Carlos, Lehmann, Cavour, Humboldt, Arteaga, Aurelia, Santa-Rosa, Santa-Maria, Venado Tuerto, Sunchales, enz.

De provincie Entre-Rios

De natuurlijke ligging dezer schoone provincie, tusschen de twee machtige stroomen Parana en Uruguay, verraadt alleen hare vruchtbaarheid. De grond die in de provinciën Buenos-Ayres en Santa-Fé bijna overal plat en eentoonig is, wordt daar heuvelachtig en is bijna overal begroeid met korte doch dichte struiken. Kleine rivieren en beken doorkruisen haar in alle richtingen en vormen er tafereelen die aangenaam het oog streelen.

Entre-Rios is tengevolge van politieke twisten op terrein van kolonisatie lang ten achter gebleven, maar schijnt thans de verlorene schade in te willen halen, te oordeelen althans naar het aantal nieuwe koloniën, die er als uit den grond rijzen.

Onder de voornaamste en meest bloeiende koloniën dezer provincie mag Villaguay worden gerekend, waar een twintigtal belgische familiën sinds een achttal jaren gevestigd zijn.

Bijna allen zijn Vlamingen van de omstreken van Audenaarde, die door vlijt en werkzaamheid het zoo ver hebben weten te brengen dat zij voor allen nood beveiligd zijn. Elke familie bezit gemiddeld een 80tal

hectaren grond, waarvan zij 32 hectaren van het gemeentebestuur hebben gekregen, bij het ontstaan der volksplanting. De anderen kochten zij aan redelijke prijzen.

Daar ook hadden de kolonisten bij het begin met allerhande moeilijkheden en bezwaren te kampen, groot genoeg om velen te ontmoedigen en af te schrikken. Zij hielden echter stand en zien thans hunne pogingen met den besten uitslag bekroond.

De gronden die acht jaren geleden niet meer dan 125 tot 200 fr. werden betaald voor 16 hectaren, kosten thans 3000 fr. Voor 10,000 fr. kon men ten dien tijde eigenaar worden van eene vierkante mijl grond, uitmuntend voor landbouw geschikt; men betaalt thans 250,000 fr. ! Men oordeele dus dat de kolonisten alleen door de waardevermeerdering van den grond een goeden stuiver hebben gewonnen.

Te Villaguay wordt ook voornamelijk graan, lijnzaad en maïs voortgebracht. Achtien hectaren grond brachten er gedurende zes opvolgende jaren 1000 fanegas voort of gemiddeld 166 fanegas (29,880 kilos) uitmuntend graan.

Van maïs werden 70 fanegas (12,600 kilos) geoogst op 16 hectaren grond.

Lijnzaad komt er even goed en verschillende andere proeven o. a. met suikerij en zelfs wijnstokken, leverden een goeden uitslag op.

In de kolonie Elia, niet ver van Villaguay, kosten 25 hectaren grond 3200 piasters of ongeveer 6000 fr.; 1000 piasters moeten daarvan comptant worden betaald en de rest in zes jaarlijksche aflossingen.

Onder de voornaamste koloniën worden gerekend : Diamante, Caseros, Hernandarias, Municipale, enz.

Zonder eenigen twijfel heeft de landbouw in de provincie Entre-Rios eene verzekerde toekomst en is ze allerbest voor de Europeesche volksplantingen geschikt. Deze verdrijven dan ook langzamerhand de groote veekwekerijen, die kort geleden bijna nog al de gronden in beslag namen.

De provincie Corrientes.

In deze provincie, insgelijks door de Parana en Uruguaystroomen ingesloten, hebben zich in den laatsten tijd een groot getal europeanen neergezet. Het klimaat is er warmer dan in de vorig beschrevene provinciën, hetgeen voor gevolg heeft dat de vruchten der gematigde luchtstreken er moeilijker en niet zoo welig wassen.

Integendeel plant men er met goed gevolg suikerriet, oranjeboomen en andere vruchten, die de verzengende zonnewarmte kunnen doorstaan.

Een groot deel der provincie is nog overdekt met bosschen die een schat van allerhande fraaie houtsoorten bevatten. Uitgestrekte weiden worden eveneens tot veeteelt aangewend.

Een lot van 25 hectaren grond, zonder de voorschotten van eene hut, landbouwhalm, 4 ossen, een paard en eene koe met haar kalf, wordt in de onlangs ingerichte kolonie, Tres de Abril, waar eenige belgen en hollanders verblijven, 3500 fr. betaald in vijf jaarlijksche afkortingen van 700 franken ieder. De waarde der voorschotten worden afzonderlijk betaald met 10 % intresten.

Wij meenen dat deze provincie niet geschikt is voor de Belgen; Spanjaards, Italianen en andere meer zuidelijke volkeren gevoelen zich daar beter als wij, die min of meer aan een koud klimaat gewoon zijn.

Een groot getal kolonisten koopen geen grond. Zij bewerken een gedeelte dat hen door den eigenaar voor 4 of 5 jaren wordt afgestaan, op voorwaarde de opbrengst gelijk te verdeelen. Andere eigenaars gaan dezelfde contracten aan met de gebruikers of huuraars van hunnen grond, maar houden zich met 10 o/o der opbrengst als huurwaarde te vreden.

Dit stelsel is voordeelijker voor den eigenaar dan voor de huuraars, maar dezen genieten het voordeel zich kunnen plaats, zelfs zonder over geldmiddelen

te beschikken, zich de manier van werken in dit land eigen te maken, tot dat zij genoeg hebben gewonnen om eene eigene zaak aan te koopen.

Niets is gemakkelijker in Argentina dan het krijgen van krediet, doch wij waarschuwen de kolonisten tegen het aangaan van schulden welke zij niet zeker zijn te kunnen betalen. Meer dan eens wordt daar misbruik van gemaakt om hen een tijdlang en ook wel voor goed ten voordeele van anderen te doen werken. In dit geval ontmoeten de landbouwers hetzelfde wat zij hier hebben willen uitloopen.

Kunnen zij de aangegane verplichtingen niet voldoen, dan verliezen zij al den arbeid en verbeteringen welke zij op den eigendom van anderen hebben gedaan, terwijl de eigenaars van koloniën gewoonlijk zoo nauw niet zien om hunne plichten tegenover de kolonisten onder de voeten te treden. In dit geval hebben deze laatsten niet veel op bescherming te rekenen, wanneer zij niet op de hoogte zijn van de taal en de gebruiken des lands.

* *

Nergens wordt in de Argentijnsche Republiek mest gebezigd om den grond te vetten. Men bestatigt nochtans dat de velden na drie of vier jaren te hebben voortgebracht, min of meer zijn uitgeput. Dan laat men ze een paar jaren rusten en wordt er vee op gekweekt. Daartoe beschikt elke kolonist over twee concessies of loten, die beurtelings tot den landbouw en veekweek worden aangewend.

Landbouwmachines zijn er zeer veel in gebruik, zelfs meer dan bij ons. Het dorschen van graan wordt bijna overal mekanisch verricht, door ondernemers, welke beurtelings met hunne machine bij de kolonisten gaan. Kolonisten die zich onderling goed verstaan en over eenige middelen beschikken, koopen hunne machines gemeenschappelijk. Dit gebeurt o. a. te Villaguay, Diamante enz., en is zeer aan te bevelen.

De regeering schijnt de manier van kolonisatie der

russische boeren, wiens woningen regelmatige dorpen vormen, met rechtlijnige straten en pleinen, niet te kunnen goedkeuren, en daarenboven met voorliefde de verschillende natiën te mengen in de nieuwe koloniën.

Wij gelooven dat dit verkeerd is. In koloniën, zoo veel mogelijk uit ééne natie bestaande, heerscht gewoonlijk meer eendracht en eensgezindheid, hetgeen steeds aan de algemeene belangen dienstig is.

Solidariteit en innige verstandhouding kunnen door kolonisten evenmin gemist worden als door de overige werklieden en zeker kan de onmiddellijke nabijheid der woningen, van menschen die dezelfde taal spreken en dezelfde zeden en gebruiken uit een gemeenschappelijk vaderland hebben overgeplant, daar veel toe bijdragen.

Aan onze landgenooten die de hoedanigheden bezitten welke wij in het volgend en laatste hoofdstuk zullen aanwijzen en den landbouw in Argentina willen gaan beoefenen, geven wij den raad zich met groepen bijeen te houden en zich zooveel mogelijk in dezelfde volksplanting te vestigen, hetzij in de provinciën Entre-Rios of Santa-Fé.

* *

De volgende opgaven geven een gedacht van de veeprijzen en benoodigheden van een kolonist, in de provincie Santa-Fé :

Melkkoei met kalf, 70 franks; jonge werkos, 55 fr.; werkossen (het koppel), 150 fr.; paard, 60 fr.; ploeg, 90 fr.; egge, 45 fr.; waterput (12 tot 14 meters diep), 100 fr.; bouwsteen (per 1000), 30 fr.; piketten voor afsluitingen (per 100), 150 fr.; hut, 200 fr.

Dezelfde prijzen gelden ook meer of min voor de andere provinciën, met uitzondering van de piketten, die slechts in Santa-Fé en Buenos-Ayres duur zijn.

BESLUIT

De overwegende indruk welke mij van mijn onderzoek in Argentina is bijgebleven, kan als volgt worden samengevat: Het land deugt niet voor vele landverhuizers en omgekeerd: vele landverhuizers deugen niet voor het land. Er zijn als bij ons dieven en bestolenen, uitbuiters en uitgebuitenen; het leven is er duurder, maar de winsten groter.

Argentina telt in verhouding zijner werkende bevolking, weinig ambachtslieden die hun vak in den grond kennen, iets wat gansch natuurlijk is, vermits het niet de uitmuntende werklieden zijn, welke eerst door ellende tot landverhuizing worden gedwongen. De weinigen die er zijn worden beter betaald en leven veel breeder dan in Europa. Energieke, met initiatief begaafde werklieden, op de hoogte van hun bedrijf, hebben er eene toekomst of althans de zekerheid er genoeg te kunnen winnen, om voor den ouden dag te zorgen. Voor zulken is er nog plaats.

Aan middelmatige werklieden is er geen gebrek, en vooral niet aan degenen welke men met den naam van daglooners of arbeiders bestempelt. Het getal werklozen is er in verhouding van bij ons klein (1) en degenen die men er aantreft, zijn gewoonlijk werklieden die hoegenaamd geen bedrijf kennen.

Aan dezulken is het sterk af te raden de landverhuizing aan te gaan, vooral als zij gehuwd zijn en kinderen hebben. In dit laatste geval kunnen zij er zelfs niet aan denken in 't binnenland aan den oogst mede te helpen, zonder bijna zeker te zijn hun kroost te verliezen, dat

(1) In het te Buenos-Ayres verschijnend blad, *Le Courrier de la Plata*, van Mei II., telde ik 100 aanbiedingen van werk, direkt van patroons uitgaande, tegen 29 aanvragen.

In het zelfde blad werden nog meer dan 1000 aanbiedingen van werk gedaan door een plaatsingsbureau.

tegen de vermoeyenissen, het leven in eene schuur, het slapen op een handvol stroo, niet bestand is.

't Is overigens in 't algemeen roekeloos voor huisgezinnen met vele en kleine kinderen de landverhuizing te beproeven, even als voor hen die met geestelijken of letterkundigen arbeid hun bestaan moeten verdienen. Bureelbedienden, boekhouders en schrijvers van allen aard, mogen er niet op rekenen zonder kennis van de spaansche taal eene betrekking te krijgen, die anders reeds zeldzaam worden. 't Zijn vooral zulke emigranten die te Buenos-Ayres en elders de straten op en neer loopen, om gelijk welk werk te vinden (1).

De Argentijnsche Republiek heeft vooral behoefte aan landbouwers; van al de bedrijven is er niet een die zulke toekomst heeft en wiens bestaan meer verzekerd is.

De landverhuizers die zich hier als landbouwers laten inschrijven om van de kosteloze of liever voorgeschoten reisbiljetten te kunnen genieten, alhoewel zij fabriekwerk of welkdanig ander bedrijf uitoefenen dat in Argentina nog ongekend is, begaan een groven mislag en helpen mede aan hun eigen ongeluk.

't Zijn niet landbouwers van naam, maar met praktische kennissen begaafde boeren die er een bestaan kunnen vinden, hetgeen hier meer en meer moeilijk wordt. 't Zijn die landbouwers welke nog over eenige geldmiddelen beschikken, welke ze niettegenstaande hunne vlijt en werkzaamheid zien smelten als sneeuw voor de zon, die in Argentina kunnen gelukken, daar ze er zich kunnen vestigen, zonder geldschietters totaal meester over hen te laten worden.

't Zijn die boeren die wanhopende pogingen aanwenden om jaarlijks de twee eindekens aaneen te kunnen knooopen, om niet gedwongen te zijn het lapje

(1) Het volgende is eene uit een blad geknipte aankondiging, als bevestiging van deze bewering: « Men vraagt goede huisschilders Victoriastraat, 1376. Onnoodig voor letterzetters en schrijvers zich te derangeren. »

grond dat zij bezitten te verkoopen of met hypotheeken te overladen, 't zijn zij die er eene toekomst en eene betere vergelding kunnen vinden voor hun zwoegen en zorgen.

Men make zich echter geene illusiën; ook zij behoeven eene groote mate van geestkracht en aanhoudendheid om de bezwaren en moeilijkheden aan zulke onderneming verbonden te boven te komen; hunne kans om te gelukken is echter honderdmaal grooter dan deze van hen die slechts hunne beide ledige handen bezitten. De leertijd is altijd pijnlijk; men wete dat de eerste indrukken altijd slecht zijn, zelfs in zooverre dat ook degenen die thans in Argentina door hard en aanhoudend werken een onbekommerd bestaan hebben verworven, bij het begin en niet zonder reden putten in d'aarde klaagden.

Indien er van Buenos-Ayres naar Europa een steenweg lag, velen onzer landgenooten keerden terug reeds daags hunner aankomst in Amerika, daar de moed hen dikwijls in de schoenen zinkt. Onder dit oogpunt zou men kunnen zegen: Velen zijn geroepen, maar weinig uitverkoren.

Door de ontwikkeling van 't mecanisme in de voornaamste nijverheidstakken alhier in zwang, is de werkmans zelf tot een soort van mekaniëk verlaagd; hij is niet meer de met rede begaafde voortbrenger, maar een deel van het raderwerk der machines, die hij door den stoom geholpen in beweging brengt en volmaakt. Deze manier van werken heeft zijn verstandelijk peil doen dalen en alle initiatief uitgedoofd, twee zaken waaraan men op 3000 mijlen van huis groote behoefte voelt.

Dit is dan ook een der grootste redenen dat zoovele onzer fabriekwerklieden, die in Argentina een beter bestaan hebben gezocht, zich ginds zwak en ongeschikt gevoelen om door geestesinspanning uit een toestand te geraken, die hen niet tegenlacht en stoffelijk onbekwaam zijn om een ander bedrijf, waarin gebrek aan handen is, aan te vatten.

Wij herhalen het, Argentina is beter dan België voor

knappe, krachtadige werklieden, vooral der bouw-nijverheid, door geene groote familie overlast en voor boeren die door de geldmiddelen waarover zij beschikken zich direkt onafhankelijk kunnen maken der banken en geldschietters die hen anders exploiteeren.

Voor de overigen is het eerste paar jaren dat zij in Argentina verblijven een tijdstip van ruwe lessen en harde beproevingen; *l'on s'y bronze ou l'on s'y brise*, men wordt getemperd of gebroken.

*
**

Ten onrechte heeft men de socialisten beschuldigd het principieel der landverhuizing vijandig te zijn en alleen uit kwaadaardigheid en vrees omdat de ellende zou verminderen, de uitwijking te hebben bekampt.

Eene betere weerlegging dezer ongerijmde beschuldiging dan de slotsom der bladzijden die voorafgaan kunnen wij niet geven. Goed en kwaad wordt er onverbloemd in 't licht gesteld.

In stede van de ellende te willen bestendigen trachten wij in de maat onzer krachten de noodlottige gevolgen tegen te gaan der wanorderlijke verhoudingen onzer hedendaagsche samenleving, die slechts zal hervormd en verbeterd worden door eene ontwikkelde massa en niet door een lompen-proletariaat, door ellende verontzenuwd en verdierlijkt.

Onze strijd is een kamp om brood en recht voor allen en wij zijn de eersten om te bekennen, dat het verkeerd en zelfs misdadig is, gelijk wie te willen beletten dat brood en recht ten prijze van zijnen arbeid te verwerven, al zij het ook over den Oceaan.

Geene bekrompene vaderlandsliefde heeft ons ingegeven te protesteeren tegen de inschepping van duizenden Belgen naar de nieuwe wereld, maar de schreeuwende onrechtvaardigheid der maatschappelijke toestanden, die zoovele onzer lotgenooten, bij een klimmenden rijkdom, eene verdubbeling der voortbrengst, het bestaan onmogelijk maakt.

Wij hebben geprotesteerd en protesteeren nog tegen

de onvergeeflijke nalatigheid en onwil onzer christelijke regeering, die geen enkel middel beproefde om de stijgende volksellende te bekampen, en zoovelen onzer lotgenooten dwong een bestaan over den Oceaan te gaan zoeken, zonder inlichtingen of eenige bescherming.

Toen de landverhuizing naar Argentina reeds in vollen gang was, achtte diezelfde regeering het noodig honderd duizend franken te verspillen om aan een sterrekundige toe te laten in La Plata de passage van Venus over de zon te laten bestudeeren, maar 't was haar de moeite niet waard om onze landgenooten aldaar een steun te verzekeren waarop zij recht hadden. Eerst toen werklieden er aan dachten Argentina te gaan verkennen en het persoonlijk initiatief aldaar haar was vooruitgelopen, in het stichten van eene beschermingsmaatschappij, nam het katholiek gouvernement, dat zich volksgezind noemen durft, halve maatregelen.

Dat men ons overtuige: 1. Dat het getal werkelozen dat onze straten vult niet kan verminderd worden, terwijl anderen 14 en 16 uren daags arbeiden; 2. dat er geen welstand voor allen kan zijn en vasten noodzakelijk is voor een groot getal werklieden, terwijl de magazijnen en entrepots barsten en de levensmiddelen er bederven; 3. dat de 100 millioen die de fortunen aan de Maas zullen kosten, beter besteed zijn dan aan de kolonisatie, de vruchtbaarmaking van de Kempen; 4. dat de rijkdomscheppende werklieden hier beter kunnen gemist worden dan koningen, ambassadeurs, kardinaals, bisschoppen en talloze andere budgetknagers, die als bloedzuigers aan 's landskas zijn gehecht; men bewijze ons dit alles en wij buigen het hoofd.

Tot zoolang treden wij beschuldigend op, maken wij de regeerende klasse verantwoordelijk voor de verbanning die onze landgenooten zich hebben moeten opleggen en blijven op ons socialistisch standpunt:

ARBEID MOET OVERAL RECHT OP LEVEN GEVEN.

BLADWIJZER

	Bladz.
I. Voorwoord	3
II. Aardrijkskundige notas	7
III. Het Klimaat	8
IV. Politieke instellingen	10
V. De Grondwet	12
VI. Het Leger	13
VII. De Godsdienst	14
VIII. De finantiën	14
IX. Het onderwijs	17
X. Argentijnsche typen en zeden	20
XI. Bescherming van den arbeid	27
XII. De wet op de kolonisatie	31
XIII. De wet op de landverhuizing op papier en in toepassing	34
XIV. Buenos-Ayres	42
XV. Taks der loonen	45
XVI. De landbouwkoloniën	48
XVII. Besluit	58

ERRATA. — Bladzijde 43, 37^e regel staat: « min groot, » het moet zijn *groot*; in de volgende regel staat: « nog altijd, » het moet zijn, *niet altijd*.